

- Nález Ústavního soudu sp. zn. III. ÚS 501/04 ze dne 3. 3. 2005, N 42/36 SbNU 445

Nález Ústavního soudu - III. senátu složeného z předsedy senátu JUDr. Jiřího Muchy a soudců JUDr. Pavla Holländera a JUDr. Jana Musila - ze dne 3. března 2005 sp. zn. III. ÚS 501/04 ve věci ústavní stížnosti N. K. proti usnesení Nejvyššího soudu z 27. 5. 2004 sp. zn. 7 Tdo 507/2004, rozsudku Vrchního soudu v Olomouci ze 13. 8. 2003 sp. zn. 3 To 65/2003 a rozsudku Krajského soudu v Ostravě z 18. 4. 2003 sp. zn. 45 T 13/2001 ve věci odsouzení pro spáchání trestného činu nedovolené výroby a držení omamných a psychotropních látek a jedů.

- I. Rozsudek Vrchního soudu v Olomouci ze dne 13. srpna 2003 č. j. 3 To 65/2003-1511 se v rozsahu týkajícím se stěžovatele zrušuje.**
II. Ve zbývajícím rozsahu se návrh odmítá.

Odůvodnění

I.

Vymezení věci dle ústavní stížnosti

Včas podanou, jakož i z pohledu ostatních zákonných náležitostí formálně bezvadnou ústavní stížností stěžovatel napadl v záhlaví uvedená rozhodnutí obecných soudů s tvrzením, že se jimi cítí být dotčen ve svých ústavně zaručených základních právech zakotvených v čl. 8 odst. 2, čl. 36 odst. 1 a čl. 40 odst. 2 Listiny základních práv a svobod (dále jen "Listina") a čl. 6 odst. 1 a 2 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen "Úmluva"). Současně namítal, že se ve věci rozhodující soudy svým postupem dostaly do rozporu s kautelami plynoucími z čl. 2 odst. 2 Listiny a čl. 2 odst. 3 Ústavy České republiky (dále jen "Ústava"). Z těchto důvodů se potom domáhal, aby Ústavní soud napadená rozhodnutí nálezem zrušil.

Ve svém obsáhle odůvodněném návrhu stěžovatel především polemizoval s procesním postupem a hodnocením důkazů provedeným obecnými soudy a v rámci svých stížnostních bodů rovněž Vrchnímu soudu v Olomouci vytkl, že pokud v průběhu odvolacího řízení vyslechl utajeného svědka, tento svědek vypovídal prokazatelně lživě, neboť doslova uvedl, že "na vlastní oči viděl 35 kg heroinu, který klientovi dodal G. P. v červnu nebo červenci roku 2000". Přitom jmenovaný G. P. byl již dne 9. 3. 2000 vzat do vazby, v níž bez jakéhokoliv přerušení pobýval nejméně do dne 25. 11. 2002, což vyplývá z usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 25. 11. 2002 sp. zn. 5 To 201/2002, jímž byla zamítnuta jeho stížnost proti rozhodnutí o prodloužení vazby, které se podařilo obhájci stěžovatele získat a na základě něhož tento argumentoval ve vztahu ke zpochybnění věrohodnosti tohoto svědka a pravdivosti jeho výpovědi v řízení před odvolacím soudem. Vrchní soud v Olomouci však předtím, než rozhodl v merituu věci, neučinil žádný krok, aby si tuto jemu ze strany obhajoby poskytnutou informaci ověřil a adekvátním způsobem se s ní, resp. důsledky z ní plynoucími vypořádal. Neučinil tak navzdory tomu, že tato namítaná skutečnost má zásadní vliv na důvěryhodnost celé výpovědi utajeného svědka, k níž bylo jako ke klíčovému a současně i jako jedinému důkazu ve vztahu k množství drogy přihlédnuto v neprospěch stěžovatele. K uvedené výhradě stěžovatel dále poukázal na to, že písemný přepis protokolu ze zvukového záznamu, který byl při veřejném zasedání před odvolacím soudem pořizován, byl původně značně nepřesný a neúplný, kdy jméno G. P. v přepisu této části svědkovy výpovědi zcela chybělo, přičemž do protokolu o veřejném zasedání bylo doplněno teprve dodatečně, a to na základě z podnětu obhájce stěžovatele následně vydaného usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 3. 2. 2004 sp. zn. 3 To 65/2003, a to až po rozhodnutí jmenovaného soudu v merituu věci. Toto pochybení je dle stěžovatele tím zásadnější, kdy jím bylo rozhodnuto o jeho odsouzení pro předmětný trestný čin v rámci kvalifikovanější skutkové podstaty, což nalezlo svého odrazu i v uložení výrazně přísnějšího nepodmíněného trestu odnětí svobody.

Na základě výzvy Ústavního soudu podle § 42 odst. 4 a § 76 odst. 1 zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů, podali k předmětné ústavní stížnosti vyjádření účastníci řízení. Vrchní soud v Olomouci odkázal na odůvodnění svého rozhodnutí a rozsáhlé materiály, dle nichž hodnotil věrohodnost a pravdivost výpovědi svědka vystupujícího pod jménem Petr Malý, s tím, že je

na rozhodnutí Ústavního soudu, aby námitky stěžovatele v rámci své jurisdikce posoudil. Krajský soud v Ostravě toliko sdělil, že předsedkyně senátu, který věc projednával, již u tohoto soudu nepracuje, a tudíž její vyjádření nelze předložit.

II.

Relevantní skutkové okolnosti z pohledu ústavněprávního posouzení

Rozsudkem Krajského soudu v Ostravě ze dne 18. 4. 2003 č. j. 45 T 13/2001-1199 byl stěžovatel pro blíže popsaný skutek spočívající mimo jiné v tom, že "v období nejméně od měsíce června 2000 do 3. 10. 2000 prodal ... heroin v blíže nezjištěném množství ...", uznán vinným ze spáchání trestného činu nedovolené výroby a držení omamných a psychotropních látek a jedů podle § 187 odst. 1 trestního zákona (dále jen "tr. zák."), pročež byl odsouzen ke třem letům nepodmíněného trestu odnětí svobody.

Následně rozsudkem Vrchního soudu v Olomouci ze dne 13. 8. 2003 č. j. 3 To 65/2003-1511 byl (kromě dalšího) ve vztahu ke stěžovateli z podnětu odvolání státního zástupce rozsudek nalézacího soudu zrušen s tím, že bylo podle § 259 odst. 3 trestního řádu (dále jen tr. řád") nově rozhodnuto tak, že stěžovatel byl uznán vinným ze spáchání trestného činu nedovolené výroby a držení omamných a psychotropních látek a jedů podle § 187 odst. 1 a odst. 2 písm. a) tr. zák., když se jej měl dopustit dle zčásti nově formulované skutkové věty tím, že "v období nejméně od měsíce května 2000 do 3. 10. 2000 získal nezjištěným způsobem nejméně 35 kg heroinu ..., který prodával a jiným způsobem distribuoval ...". Dané zjištění týkající se množství předmětné drogy přitom učinil odvolací soud na základě výslechu utajeného svědka, vystupujícího pod jménem Petr Malý.

Ústavní soud si vyžádal spis Krajského soudu v Ostravě sp. zn. 45 T 13/2001 a po jeho prostudování nařídil ve věci ústní jednání. V rámci toho, za účelem posouzení opodstatněnosti tvrzení obsažených v ústavní stížnosti, tudíž s cílem věrohodnosti ke skutečnostem ověřujícím tvrzení stěžovatele o dotčení na základních právech a svobodách [sp. zn. III. ÚS 464/99, sp. zn. III. ÚS 345/2000, sp. zn. sp. zn. III. ÚS 138/2000, sp. zn. sp. zn. III. ÚS 49/01, sp. zn. IV. ÚS 570/03 - Sběrka nálezů a usnesení Ústavního soudu (dále jen "Sběrka rozhodnutí"), svazek 19, nálež č. 109; svazek 20, nálež č. 169; svazek 21, nálež č. 53; svazek 22, nálež č. 80; svazek 33, nálež č. 91 - a další], provedl v projednávané věci dokazování předmětným spisem obecného soudu (§ 48 odst. 1 zákona č. 182/1993 Sb., ve znění pozdějších předpisů), přičemž z něj v intencích naznačeného přezkumu z pohledu relevantního pro své meritorní rozhodnutí zjistil následující okolnosti:

- Proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 18. 4. 2003 č. j. 45 T 13/2001-1199 podala státní zástupkyně Krajského státního zastupitelství v Ostravě odvolání směřující ve vztahu ke stěžovateli do výroku o vině i o trestu, přičemž současně na podporu svých stanovisek navrhla v souladu s ustanovením § 249 odst. 3 tr. řádu, aby v řízení před odvolacím soudem byl proveden výslech utajeného svědka, vystupujícího pod jménem Petr Malý. V této souvislosti výslovně uvedla, že "tento důkaz nemohl být proveden v rámci předchozí fáze trestního řízení, neboť příslušné poznatky byly získány až po skončení dokazování". Státní zástupkyně rovněž konstatovala, že "je reálný předpoklad, že provedením tohoto procesního úkonu budou zjištěny další podstatné skutkové okolnosti, které povedou k přijetí adekvátních právních závěrů" (č. l. 1292, 1298 spisu obecného soudu). V příloze rovněž zaslala soudu účetní záznam ze dne 7. 5. 2003, sepsaný za podmínek § 55 odst. 2 tr. řádu s Petrem Malým (č. l. 1472 a násl. spisu obecného soudu).

- Na č. l. 1476 a násl. spisu je založen protokol o veřejném zasedání Vrchního soudu v Olomouci konaném dne 23. 7. 2003 o odvolání státního zástupce (jakož i stěžovatele a dalšího obžalovaného), v rámci něhož byl vyslechnut svědek Petr Malý. Na č. l. 1482 je protokolována jeho výpověď, dle níž "heroin, který distribuovali obžalovaní K. a K. (N. K. a J. K. - pozn. red.), pocházel z Bulharska, dodával jim to také občan z Jugoslávie, přímo z Kosova, z města Uroševac, tento jim dodal 35 kg přímo z Bulharska". Tato část výpovědi je ve slovech "dodával jim to také občan z Jugoslávie, přímo z Kosova" přeškrtnuta s tím, že nad nimi je uvedeno: "v jednu dobu mu to dovezl G. P., občan z Jugoslávie, přímo z Kosova" s poznámkou na spodní straně listu, že k této opravě došlo na základě usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 3. 2. 2004. Dále je zde uvedeno datum provedení opravy 16. 8. 2004 vedle něhož se nalézá otisk razítka jmenovaného soudu a nečitelný podpis. Dále na č. l. 1483 spisu dle (původní) protokolu svědek Petr Malý uvádí, že "za předmětné období od června do října 2000 jsem viděl, že rukama K. (N. K. - pozn. red.) prošlo 35 kg heroinu, bylo to v červnu nebo červenci 2000...". Tato slova jsou přeškrtnuta a nahrazena slovy "to, co jsem viděl na vlastní oči, tak 35 kg mu donesl G.

P. ve vile v Heřmanicích. Bylo to v červnu nebo červenci 2000." [Pro úplnost se dodává že tomuto sdělení předchází věta "K. (N. K. - pozn. red.) měl na stole v obývacím pokoji balíky peněz, nevím, o jakou částku se jednalo".] K dané opravě je uveden shodně jako na předchozím listě odkaz na citované usnesení včetně otisku razítka a převážně nečitelného podpisu s datem 22. 3. 2004.

- Ve vyjádření stěžovatele k výpovědi svědka Petra Malého, zpracovaného jeho advokátem JUDr. P. Š., založeném na č. l. 1490 a doručeném Vrchnímu soudu v Olomouci dne 4. 8. 2003, se konstatuje, že "stejně tak nemluví svědek Malý pravdu, pokud jde o moje údajné styky s G. P., který mi údajně vozil zboží. Zde si tento svědek zjevně neuvědomil, že P. byl vzat dnem 9. 3. 2000 do vazby Krajského soudu v Plzni, kde byl také proti němu veden proces, přičemž mi je kladeno za vinu, že jsem měl s drogou obchodovat od měsíce června 2000 do 3. 10. 2000. Nesmyslnost tvrzení svědka je zřejmá" (č. l. 1491).

- Na č. l. 1502 spisu je založena substituční plná moc, kterou jmenovaný advokát udělil JUDr. J. N. a již jej zmocnil k obhajobě stěžovatele při (odročeném) veřejném zasedání konaném před Vrchním soudem v Olomouci dne 13. 8. 2003. Z protokolu o tomto veřejném zasedání se zjišťuje, že JUDr. J. N. takto v substituci v rámci konečného návrhu odkázal na argumentaci uvedenou v písemném vyjádření stěžovatele k výpovědi svědka Petra Malého (č. l. 1505 spisu), stěžovatel potom konstatoval "trvám na mém vyjádření" (č. l. 1506 spisu).

- V rozsudku Vrchního soudu v Olomouci ze dne 13. 8. 2003 č. j. 3 To 65/2003-1511 soud výslovně rekapituluje výše zmíněné vyjádření stěžovatele k výpovědi svědka Petra Malého, a to včetně klíčové pasáže shora citované (č. l. 1520), aniž by dále na tyto námitky jakkoliv reagoval. V odůvodnění toliko uvádí, jednak že "provedeními důkazy bylo bez důvodných pochybností prokázáno, že obžalovaný N. K. v období nejméně od měsíce května 2000 do 3. 10. 2000 získal nezjištěným způsobem nejméně 35 kg heroínu" (č. l. 1538); jednak že "přímým důkazem, jež usvědčuje obžalované N. K. a J. K. z trestné činnosti, je výpověď svědka Petra Malého, z níž lze zjistit přibližná minimální množství drogy, heroínu, jež obžalovaní K. a K. (N. K. a J. K. - pozn. red.) užili ke spáchání předmetné trestné činnosti" (č. l. 1544), což bylo následně rozhodující pro podřazení pod pojem "větší rozsah" uvedený v § 187 odst. 2 písm. a) tr. zák.; dále, že "u obžalovaného N. K. a J. K. prokázáné množství heroínu mnohonásobně překračuje onu minimální hranici, jež stačí k naplnění zákonného znaku 'větší rozsah' ve smyslu ustanovení § 187 odst. 2 písm. a) tr. zák." (č. l. 1545); že "obžalovaný K. neoprávněně zprostředkoval a prodal jiným osobám nejméně 35 kg heroínu" (č. l. 1548) a konečně, že obžalovaný K. "neoprávněně zprostředkoval a prodal jinému mimořádně vysoké množství drogy (nejméně 35 kg)" (č. l. 1549).

- Na č. l. 1866, resp. 1869 spisu je založen přípis právního zástupce odsouzeného stěžovatele, doručený Vrchnímu soudu v Olomouci dne 15. 1. 2004, v němž se uvádí: "V rámci studia spisového materiálu, který jsem převzal po předchozím obhájci mého klienta JUDr. Š., jsem zjistil, že ve svém podání ze dne 1. 8. 2003, které je dle svého obsahu vyjádřením obžalovaného k výpovědi utajeného svědka Petra Malého u veřejného zasedání Vrchního soudu v Olomouci dne 23. 7. 2003, JUDr. Š. upozorňoval na pasáž výpovědi jmenovaného svědka, ve které se zmiňuje o údajných dodávkách zboží uskutečněných ve prospěch klienta jistým G. P. V písemném přepisu zvukového záznamu pořízeného při veřejném zasedání, resp. v protokole o tomto veřejném zasedání však tato část výpovědi uvedeného svědka chybí, přestože mne JUDr. Š. ujistil, že o těchto skutečnostech svědek Petr Malý skutečně v rámci své svědecké výpovědi hovořil." V další části tohoto přípisu potom obhájce stěžovatele žádá o poslech předmetného zvukového záznamu za účelem zjištění shody s protokolací.

- Dle úředního záznamu založeného na č. l. 1872 spisu, učiněného dne 16. ledna 2004, byl Mgr. P. F., který předložil substituční oprávnění, umožněn poslechem zvukového záznamu pořízeného u veřejného zasedání konaného u odvolání v dané trestní věci.

- Dále se z přípisu JUDr. J. N., doručeného Vrchnímu soudu v Olomouci dne 19. 1. 2004, podává, že na základě přesně specifikovaných výhrad žádá o doplnění protokolu z předmetného veřejného zasedání tak, aby tento protokol byl uveden v soulad s tím, co svědek Petr Malý skutečně vypověděl (č. l. 1873 a násl. spisu obecného soudu).

- Z protokolu o veřejném zasedání Vrchního soudu v Olomouci ze dne 3. 2. 2004 plyne, že toto vyústilo ve vyhlášení usnesení, dle něhož došlo k opravě v protokolu z veřejného zasedání konaného u tamního soudu dne 23. 7. 2003, a to takovým způsobem, jenž byl již shora citován; tj., jednak pokud bylo na str. 7 protokolu o veřejném zasedání, řádek třetí shora, uvedeno: "dodával jim to také občan z Jugoslávie, přímo z Kosova, ...", správně mělo být uvedeno: "V jednu dobu mu to dovezl G. P., občan z Jugoslávie, přímo z Kosova, ...", a jednak pokud je na straně 8 protokolu o veřejném zasedání, řádek čtvrtý shora, uvedeno: "Za předmetné období od června do října 2000 jsem viděl, že rukama K. prošlo 35 kg heroínu,

bylo to v červnu nebo červenci 2000", správně mělo být uvedeno: "To, co jsem viděl na vlastní oči, tak 35 kg mu donesl G. P. ve vile v Heřmanicích. Bylo to v červnu nebo červenci 2000, ..." (č. l. 1875). Předmětné usnesení ze dne 3. 2. 2004 sp. zn. 3 To 65/2003 je potom založeno na č. l. 1877 spisu.

- Konečně ze spisu Krajského soudu v Ostravě, pobočky v Olomouci, sp. zn. 53 T 12/2001 se podává, že na základě usnesení Okresního soudu Plzeň-město ze dne 9. 3. 2000 sp. zn. 5 Nt 72/2000 byl G. P., nar. 26. 12. 1961 v Kosovu, vzat do vazby. Stížnost do tohoto rozhodnutí Krajský soud v Plzni usnesením ze dne 29. 3. 2000 sp. zn. 8 To 161/2000 zamítl. Předmětná vazba byla následně prodloužena usnesením Okresního soudu Plzeň-město ze dne 24. 8. 2000 sp. zn. 5 Nt 3573/2000, a to do 20. 12. 2000. Uvedené usnesení o prodloužení vazby bylo ke stížnosti G. P. potvrzeno usnesením Krajského soudu v Plzni ze dne 27. 9. 2000 sp. zn. 6 To 538/2000, protože vazební omezení osobní svobody G. P. pokrývá celé relevantní údobí od měsíce května 2000 do 3. 10. 2000, vyjádřené ve skutkové větě rozsudku Vrchního soudu v Olomouci ze dne 13. 8. 2003 č. j. 3 To 65/2003-1511.

III.

Ústavněprávní posouzení věci

Ústavní soud není vrcholem soustavy obecných soudů (čl. 81, 90 a 91 Ústavy), tudíž ani řádnou další odvolací instancí, a proto není zpravidla oprávněn zasahovat bez dalšího do rozhodování těchto soudů. Tato maxima je prolomena pouze tehdy, pokud by na úkor stěžovatele vykročily z meze daných rámcem ústavně zaručených základních lidských práv [čl. 83, čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy]. Z dnes již ustálené judikatury Ústavního soudu vyplývá, že naznačené porušení ústavního pořádku nastává bez jakýchkoliv pochybností při postupu svévolném, zrcadlícím extrémní excesy orgánů veřejné moci, nemající opory v ústavně souladné normativní regulaci.

V dosavadní judikatuře ve věcech ústavních stížností Ústavní soud interpretoval pojem svévole ve smyslu extrémního nesouladu právních závěrů s vykonanými skutkovými a právními zjištěními, dále ve smyslu nerespektování kogentní normy, interpretace, jež je v extrémním rozporu s principy spravedlnosti (příkladem čehož je přepjatý formalismus), jakož i interpretace a aplikace zákonných pojmů v jiném než zákonem stanoveném a právním myšlení konsensuálně akceptovaném významu, v tom rámci i odklonu od ustálené judikatury, aniž by byly dostatečně vyloženy důvody, na základě nichž soud výkladovou praxi dosud převažující a stabilizovanou odmítá, a konečně ve smyslu rozhodování bez bližších kritérií či alespoň zásad odvozených z právní normy.

Jako svévolný třeba v návaznosti na uvedená hlediska kvalifikovat i popsany postup Vrchního soudu v Olomouci. Skutkově zjištěné vyjádřené ve skutkové větě jeho rozsudku a následně jeho hmotněprávní posouzení se, a to i z pohledu důkazního řízení před Ústavním soudem, jeví bez další argumentace reagující na popsané výhrady stěžovatele jako rozporné s důkazem výpovědi svědka Petra Malého v její celistvosti, neboť soud zcela pominul jednoznačně nepravdivou část této výpovědi. Tu navíc ve dvou jejích pasážích původně nikterak nezaprotokoloval, resp. protokolaci značně zkrátil.

Byť za účelem prověření věrohodnosti utajeného svědka odročil po jeho výslechu veřejné zasedání (rozsah zjišťování v tomto ohledu je konstatován k důkazu na č. l. 1504 spisu) a v odůvodnění napečeného rozsudku v obsáhlých úvahách Vrchní soud v Olomouci konstatoval, jaká úskalí v podobě omezení základních práv obviněného jsou spojena s výpovědí anonymního svědka, jakož i provedl jejich bližší rozbor [s odkazem na nálezy Ústavního soudu ve věcech sp. zn. Pl. ÚS 4/94 (Sbírka rozhodnutí, svazek 2, nález č. 46, vyhlášen pod č. 214/1994 Sb.), sp. zn. III. ÚS 210/98 (Sbírka rozhodnutí, svazek 13, nález č. 33) a sp. zn. IV. ÚS 37/01 (Sbírka rozhodnutí, svazek 24, nález č. 154)] a uvedl, že hodnotil věrohodnost a pravdivost výpovědi tohoto svědka na základě hlubší analýzy "poznatků, jež si vyžádal", přičemž ty jsou součástí tajné přílohy spisu, a své úvahy v tomto směru k příslušným listinným materiálům v odůvodnění blíže rozvedl, nelze než konstatovat, že nedostál požadavkům, jež v rovině práva jednoduchého plynou pro něj z kautel vyplývajících ze zásady volného hodnocení důkazů (§ 2 odst. 6 tr. řádu), a tím i následně zákonným požadavkům kladeným na racionálně konzistentní odůvodnění rozhodnutí podle § 125 tr. řádu. Pakliže se nepokusil ověřit pravdivost konkrétně formulovaného tvrzení stěžovatele, dle něhož se G. P. nalézal ve vazbě "uvalené Krajským soudem v Plzni" v předmetném období, kdy měl zmíněných 35 kg heroínu dle výpovědi utajeného svědka dodat

stěžovateli (příčemž tuto skutečnost vzal na základě toliko tohoto důkazního prostředku za prokázanou, když žádné jiné důkazy ji nemohly co do množství drogy důkazně podepřít), dopustil se svévole, která vykročuje z mantinelů vymezených ústavním pořádkem.

Tyto závěry jsou potom akcentovány zejména tím, že šlo v posuzované věci o výslech utajeného svědka (nadto v rámci odvolacího řízení), když instituce anonymních svědků výrazně omezuje možnost obžalovaného verifikovat pravdivost vůči němu směřující svědecké výpovědi, protože vylučuje možnost vyjádřit se k osobě svědka a jeho věrohodnosti. Proto musí být účastníkům za těchto okolností dána dostatečná, transparentní a z pohledu zásady proporcionality v kolizi s ústavními právy jiných subjektů co nejširší možná příležitost vypořádat se s věrohodností svědka a důkazní silou jeho výpovědi (srov. sp. zn. Pl. ÚS 4/94). Tomuto právu obviněného potom odpovídá zákonný imperativ vyjádřený v § 209 odst. 2 tr. řádu (v posuzované věci ve spojení s § 263 odst. 1 a § 235 odst. 2 tr. řádu), dle něhož byl-li vyslechnut svědek, jehož totožnost byla utajena, učiní soud i bez návrhu všechny potřebné úkony k ověření jeho věrohodnosti. Tím spíše tato kogentní směrnice platí, jde-li o návrh obviněného.

Ústavní soud zásadně nepřehodnocuje dokazování prováděné obecnými soudy, neboť tato pravomoc mu ex constitutione nepřisluší. Ve své dosavadní judikatuře nicméně formuloval zobecňující podmínky, za jejichž splnění má nesprávná realizace důkazního řízení za následek porušení základních práv a svobod. Co do ústavněprávně relevantních pochybení takto vyčlenil případy důkazů opomenutých, případy důkazů získaných, a tudíž posléze i použitých v rozporu s procesními předpisy, a konečně případy svévolného hodnocení důkazů provedeného bez jakéhokoliv akceptovatelného racionálního základu [kupř. sp. zn. IV. ÚS 570/03 (viz výše), sp. zn. III. ÚS 177/04 (Sbírka rozhodnutí, svazek 35, nález č. 172)]. K takto kvalifikované nesprávné realizaci důkazního procesu, a to v jakési svérázné variantě pochybení uvedených na prvním a třetím místě došlo i v předmětné věci. Je třeba se vši důsledností respektovat, že utváření skutkového základu, jenž je posléze podřazen pod relevantní hmotněprávní normativní rámec za účelem vyvození jím předvídaných důsledků, je co do svého výsledku výrazem nezávislého soudního rozhodování (čl. 82 Ústavy).

Naproti tomu je zřejmé, že tato nezávislost nezakládá možnost soudci konat svévolně. Takovýto postup se ocitá v rozporu s ústavním postulátem vyloučení svévole (čl. 1 odst. 1, čl. 2 odst. 3, čl. 90, čl. 95 odst. 1 Ústavy a čl. 2 odst. 2 Listiny), obecně pojatým principem rovnosti (čl. 1, čl. 3 odst. 1 Listiny, čl. 96 odst. 1 Ústavy), jakož i kautelami vyplývajícími ze zásad spravedlivého procesu (čl. 36 a násl. Listiny).

S požadavkem vyloučení svévole je přitom nikoliv nevýznamně, rovněž i ve vztahu ke stabilizaci skutkového děje, v soudním rozhodování spjat imperativ, dle něhož výkon spravedlnosti v právním státě musí odpovídat základním hodnotám právního řádu jako významového celku, jakož i konstitutivním hodnotám demokratické právní kultury, přičemž mezi ně - mimo jiné - nepochybně náleží apriorní odmítnutí akceptace nepřijatelné deformace důkazního procesu (jeho výsledku). Konsekvencí tohoto nikoli ústavně souladného postupu je potom celkové znehodnocení (soudem) zjištěného skutkového základu.

Vyjádřeno poněkud jiným způsobem, legitimní úsilí státu potírat závažnou společensky nebezpečnou a nežádoucí kriminalitu (§ 1 odst. 1 tr. řádu) nemůže být realizováno tak, že orgány činné v trestním řízení učiní k dosažení tohoto účelu cokoli, co považují v danou chvíli z hlediska chtěného a předsavatého cíle za vhodné. Vždy je třeba neztrácet ze zřetele, že účelem trestního řízení není jenom "spravedlivé potrestání pachatele", účelem trestního řízení je rovněž "fair" proces. Existence řádného procesu je nevyhnutelnou podmínkou existence demokratického právního státu (sp. zn. Pl. ÚS 4/94). Účel trestního řízení spočívající ve spravedlivém potrestání pachatele není tudíž nadřazen čemukoliv a jako takový přirozeně nemůže ospravedlnit jednání orgánů veřejné moci potud, pokud toto jednání není jedním secundum et intra legem (constitutionem), tj. jednáním v rámci mantinelů, jimž jsou soudcovská nezávislost a její realizace imanentně podřízeny.

Tomuto elementárnímu požadavku Vrchní soud v Olomouci ve věci stěžovatele nedostál, když jednal, posuzováno z objektivního hlediska, nejen non lege artis, nýbrž - jak plyne ze shora popsáných skutkových okolností - svévolně, a to takovým způsobem a v takovém rozsahu, který podle přesvědčení

Ústavního soudu zavdává příčinu ke snížení důvěry v soudnictví ve smyslu § 80 odst. 2 písm. b) zákona č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (zákon o soudech a soudcích), ve znění pozdějších předpisů [viz rovněž nález sp. zn. III. ÚS 351/04 (Sbírka rozhodnutí, svazek 35, nález č. 178)].

S ohledem na tato zjištění Ústavní soud, aniž by jakkoliv předjímal úvahy, kterými se bude vyvození skutkového stavu předmětné trestní věci po odstranění předmětné vady ze strany odvolacího soudu ubírat, rozsudek Vrchního soudu v Olomouci ze dne 13. 8. 2003 č. j. 3 To 65/2003-1511 v rozsahu týkajícím se stěžovatele pro porušení kautel plynoucích z čl. 1 odst. 1, čl. 2 odst. 3, čl. 90 a čl. 95 odst. 1 Ústavy, čl. 2 odst. 2 a čl. 36 odst. 1 Listiny a čl. 6 odst. 1 Úmluvy náležen zrušil [§ 82 odst. 1, odst. 2 písm. a) a odst. 3 písm. a) zákona č. 182/1993 Sb., ve znění pozdějších předpisů]. Přijetí závěru, prospívá-li důvod kasace citovaného rozsudku i obžalovanému J. K. ve smyslu § 314h odst. 1 tr. řádu ve spojení s § 261 tr. řádu (beneficium cohaesionis), tj., zda jsou pro něj dány obdobné skutkové i právní okolnosti vztahující se k výpovědi utajeného svědka Petra Malého a zda se od této výpovědi i pro něj odvíjejí nepříznivé právní následky, je rovněž věcí posouzení obecného soudu. Ústavní soud v dané souvislosti toliko připomíná, že zrušení rozsudku Vrchního soudu v Olomouci ze dne 13. srpna 2003 č. j. 3 To 65/2003-1511 v rozsahu týkajícím se toliko stěžovatele není překážkou eventuálního uplatnění institutu beneficia cohaesionis ve vztahu k obviněnému J. K. v dalším řízení.

V části směřující vůči rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 18. 4. 2003 č. j. 45 T 13/2001-1199 Ústavní soud ústavní stížnost odmítl [§ 43 odst. 1 písm. e) zákona č. 182/1993 Sb., ve znění pozdějších předpisů, per analogiam]. Dané rozhodnutí bylo zrušeno právě tímto náležen (v odpovídajícím rozsahu) rušeným rozsudkem Vrchního soudu v Olomouci ze dne 13. 8. 2003 č. j. 3 To 65/2003-1511. V dalším řízení před jmenovaným soudem se potom ve shodě se zákonem uplatní pravidlo, dle něhož po doručení nálezu Ústavního soudu, kterým bylo zrušeno předmětné rozhodnutí, bude pokračovat Vrchní soud v Olomouci v tom stadiu řízení, které bezprostředně předcházelo vydání zrušeného rozhodnutí (§ 314h odst. 1 tr. řádu).

Pokud potom stěžovatel bez uvedení konkrétních výhrad napadl usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 5. 2004 č. j. 7 Tdo 507/2004-1947, který posuzoval jeho dovolání z hlediska důvodů uvedených v § 265b odst. 1 písm. g) a písm. l) tr. řádu, přičemž je odmítl jako zjevně neopodstatněné, v tomto směru Ústavní soud ústavněprávních vad neshledal, a proto návrh na zrušení citovaného usnesení v souladu s ustanovením § 43 odst. 2 písm. a) zákona č. 182/1993 Sb., ve znění pozdějších předpisů, jako zjevně neopodstatněný odmítl. Za rozhodnou v tomto směru považuje skutečnost, že ponechání předmětného usnesení v platnosti není způsobilo vyvolat žádné nepříznivé účinky v právním postavení stěžovatele.

- Nález Ústavního soudu sp. zn. II.ÚS 418/03 ze dne 16. 6. 2005, N 125/37 SbNU 573

Nález Ústavního soudu - II. senátu složeného z předsedy senátu Jiřího Nykodyma a soudců Stanislava Balíka a Dagmar Lastovecké - ze dne 16. června 2005 sp. zn. II. ÚS 418/03 ve věci ústavní stížnosti stěžovatele RNDr. J. M. proti usnesení Nejvyššího soudu ze dne 13. května 2003 ve věci sp. zn. 3 Tdo 262/2003, rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 16. dubna 2002 ve věci sp. zn. 44 To 98/2002 a rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 9 ze dne 20. června 2001 ve věci sp. zn. 2 T 18/2000, jimiž byl stěžovatel uznán vinným ze spáchání trestného činu neodvedení daně, pojistného na sociální zabezpečení, na zdravotní pojištění a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti podle § 147 odst. 1 trestního zákona.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 13. května 2003 ve věci sp. zn. 3 Tdo 262/2003, rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 16. dubna 2002 ve věci sp. zn. 44 To 98/2002 a rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 9 ze dne 20. června 2001 ve věci sp. zn. 2 T 18/2000 se zrušují.

Odůvodnění

I.

Včas podanou ústavní stížností, splňující i ostatní podmínky stanovené zákonem č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů, stěžovatel napadl v záhlaví uvedená rozhodnutí obecných soudů, neboť se jimi cítí být dotčen ve svých základních právech zakotvených v čl. 8 odst. 2, čl. 36 odst. 1, čl. 37, čl. 38 odst. 2, čl. 39 a čl. 40 odst. 2 a 3 Listiny základních práv a svobod (dále jen "Listina"), čl. 6 odst. 1 a 2 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen "Úmluva"), čl. 14 odst. 1 a 2 Mezinárodního paktu o občanských a politických právech a čl. 1 a čl. 90 Ústavy České republiky (dále jen "Ústava").

II.

Ze spisu vedeného u Obvodního soudu pro Prahu 9 pod sp. zn. 2 T 18/2000, z obsahu napadených soudních rozhodnutí, jakož i z odůvodnění ústavní stížnosti zjistil Ústavní soud následující:

Rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 9 ze dne 20. 6. 2001 ve věci sp. zn. 2 T 18/2000 byl stěžovatel uznán vinným trestným činem porušování povinností při správě cizího majetku podle § 255 odst. 1, odst. 2 písm. b) zákona č. 140/1961 Sb., trestní zákon (dále též "tr. zák."), ve znění zákona č. 290/1993 Sb. Za tento trestný čin byl odsouzen k trestu odnětí svobody v trvání jednoho roku, jehož výkon byl podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání tří let. Dále mu byl uložen na dobu pěti let trest zákazu činnosti spočívající v zákazu provozování činnosti koupě zboží za účelem jeho dalšího prodeje a prodej takového zboží, nakladatelství, vydavatelství, prodeje nenahraných nosičů, zvukových nebo zvukově obrazových záznamů a prodeje nahraných zvukových nebo zvukově obrazových záznamů.

Proti tomuto rozsudku podal stěžovatel odvolání, v němž namítal, že nalézací soud nezjistil správně skutkový stav, neprovedl potřebné důkazy, především si nevyžádal znalecký posudek z oboru ekonomiky a účetnictví, provedené důkazy řádně nevyhodnotil a v důsledku toho pochybil při právním hodnocení ve výroku o vině a tím i ve výroku o trestu. Nalézacímu soudu vytkl, že se nevypořádal s jeho obhajobou, že k úhradě dlužných částek nebyly k dispozici příslušné finanční prostředky a že se nedostatečně zabýval tím, zda byla v posuzovaném případě naplněna subjektivní stránka trestného činu, jež mu byl kladen za vinu.

Městský soud v Praze rozsudkem ze dne 16. 4. 2002 ve věci sp. zn. 44 To 98/2002 podle ustanovení § 258 odst. 1 písm. d) trestního řádu (dále též "tr. ř.") rozsudek soudu prvního stupně zrušil a nově rozhodl tak, že stěžovatele uznal vinným trestným činem neodvedení daně, pojistného na sociální zabezpečení, na zdravotní pojištění a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti podle § 147 odst. 1 tr. zák. ve znění zákona č. 265/2001, kterého se dopustil tím, že v době od 1. 3. 1993 do 26. 4. 1994 v Praze 9 a jinde, jako předseda představenstva a poté generální ředitel společnosti O. P. G., a. s., neplnil povinnost plátce - zaměstnavatele - stanovenou zákonem č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, v platném znění, zákonem č. 592/1992 Sb., o pojistném na všeobecné zdravotní pojištění, v platném znění, a zákonem č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, v platném znění, z hrubých příjmů zaměstnanců těmito zákony stanovené dávky a platby strhával, avšak příslušným orgánům je neodesílal, přičemž takto získané peníze použil k jinému účelu, zejména k hrazení dluhů a jiných plateb v dalších společnostech, ve kterých byl statutárním zástupcem či vlastníkem, a tak za uvedené období dluží Všeobecné zdravotní pojišťovně České republiky, Okresní pojišťovně hlavního města Prahy částku 384 337 Kč, Finančnímu úřadu pro Prahu 9 částku nejméně ve výši 1 149 066 Kč, Pražské správě sociálního zabezpečení částku ve výši minimálně 703 156 Kč, čímž celkem státnímu rozpočtu České republiky způsobil škodu ve výši 1 852 222 Kč a uvedené zdravotní pojišťovně škodu ve výši 384 337 Kč, celkem tak způsobil škodu ve výši nejméně 2 236 559 Kč. Podle § 147 odst. 1 tr. zák. byl stěžovatel odsouzen k trestu odnětí svobody v trvání deseti měsíců s podmíněným odkladem jeho výkonu na zkušební dobu v trvání dvou roků a podle § 49 odst. 1 tr. zák. k trestu zákazu činnosti spočívající v koupi zboží za účelem jeho dalšího prodeje a prodeji a činnosti nakladatelské a vydavatelské na dobu tří roků.

Rozsudek odvolacího soudu stěžovatel napadl dovoláním, které opřel o důvod uvedený v ustanovení § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. V dovolání namítal, že odvolací soud dospěl k chybnému závěru, že se

popsaného jednání dopustil ve formě úmyslu, a to bez ohledu na konstantní obhajobu, že povinnost odvádět příslušné dávky a platby za zaměstnance přestala být plněna až od doby, kdy společnost nedisponovala finančními prostředky, které by bylo možno k úhradě použít, neboť finanční prostředky na účtech společnosti O. P. G., a. s., náležely komitentům. V dovolání stěžovatel zdůraznil, že nebylo vyhověno jeho důkaznímu návrhu na vyžádání znaleckého posudku.

Nejvyšší soud usnesením ze dne 13. 5. 2003 ve věci sp. zn. 3 Tdo 262/2003 podle § 265i odst. 1 písm. b) tr. ř. dovolání stěžovatele odmítl. Dovolací soud se ztotožnil s názorem stěžovatele, že závěr o tom, zda tu je zavinění ve smyslu trestního zákona a v jaké formě, je závěrem právním, tento závěr se však musí zakládat na skutkových zjištěních soudu vyplývajících z provedení dokazování. Námitky dovolatele zpochybňují právě tato skutková zjištění nalézacího a odvolacího soudu (skutečnost, zda společnost disponovala finančními prostředky, neprovedení znaleckého posudku) a teprve na základě těchto nedostatků je dovozováno pochybení v právním závěru o existenci a formě zavinění. Nejvyšší soud proto dospěl k závěru, že je na místě dovolání odmítnout, neboť dovolací důvod podle ustanovení § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. je dán v případech, kdy rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotněprávním posouzení, dle námitek uvedených stěžovatelem v dovolání je však spatřován ve skutkových vadách, a tudíž dovolání bylo podáno z jiného důvodu, než je uveden v ustanovení § 265b tr. ř.

III.

Shora citovaná rozhodnutí obecných soudů napadl stěžovatel projednávanou ústavní stížností. Podle jejího odůvodnění, k namítanému zásahu do vpředu zmíněných ústavních garancí mělo v obecné rovině dojít tím, že důkazy před soudy byly provedeny či hodnoceny v rozporu se zásadami trestního řízení, rozhodnutí soudů obou stupňů nejsou řádně odůvodněna, není zřejmé, jak se soudy vypořádaly s obhajobou stěžovatele a o které konkrétní důkazy opřely svůj závěr, že se stíhaného skutku dopustil úmyslně. Stěžovatel je přesvědčen, že z provedení dokazování v řízení před obecnými soudy není možno při dodržení pravidel racionálního uvažování dovodit závěr, že se toho jednání, kterým byl uznán vinným, dopustil úmyslně, a byla tudíž naplněna i subjektivní stránka zmíněného trestného činu.

Za zásadní pochybení soudů prvního i druhého stupně považuje skutečnost, že nebylo vyhověno jeho návrhu na provedení důkazu znaleckým posudkem z oboru ekonomiky a účetnictví, kterým by byl objasněn charakter peněžních prostředků uložených na účtech O. P. G., a. s., a možnost stěžovatele použít tyto finanční prostředky k úhradě dlužných částek.

Stěžovatel v odůvodnění ústavní stížnosti podrobně rozebírá všechny v posuzované věci provedené důkazy, sám je hodnotí a upozorňuje na - ze svého pohledu nesprávné - závěry vyvozené soudem z konkrétních důkazů. Zdůrazňuje, že není srozumitelné, kterou částí své výpovědi je usvědčován a jaká sdělení z výpovědi v odůvodnění rozsudku soudu prvního stupně jmenovaných svědků má soud na mysli při konstatování, že tyto výpovědi vyvracejí jeho obhajobu. Stěžovatel znovu opakuje obhajobu uplatňovanou v průběhu celého trestního řízení, že výpisy z bankovních účtů prokazují pouze to, že na těchto účtech byly uloženy finanční prostředky, nikoliv však to, že je společnost O. P. G., a. s., mohla použít k úhradě dlužných dávek, ač jako rozhodující skutečnost opakovaně tvrdil, že podstatná část z těchto prostředků pocházela z komisních prodejů a O. P. G., a. s., nikdy nepatřila. Ač bylo na účtech O. P. G., a. s., finanční prostředky soustředěny, tato společnost s nimi nemohla volně disponovat. Tvrzení soudu, že použil neodvedené dávky na úhradu jiných dluhů společnosti, případně jinak, je pouze domněnkou, která z provedených důkazů nevyplývá.

Dále vyslovuje domněnku, že rozhodnutími obecných soudů byl odsouzen za promlčený trestný čin. Dne 26. 9. 1997 mu bylo sděleno obvinění z trestného činu porušování povinností při správě cizího majetku dle § 255 odst. 1, 2 písm. b) tr. zák. Dne 25. 11. 1999 byl vyšetřovatelem upozorněn na změnu textu v tomto sdělení obvinění a bylo mu sděleno i nové obvinění opět pro trestný čin podle § 255 odst. 1, 2 písm. tr. zák. ve znění platném do 31. 12. 1997, které bylo učiněno samostatným úkonem. Obvinění z dalšího skutku mu však bylo sděleno až v době, kdy trestnost v něm označeného trestného činu již

byla promlčena, neboť trestný čin byl dokonán nejpozději dnem 26. 4. 1994, kdy také nejpozději začala běžet pětiletá promlčecí lhůta.

Ve vztahu k napadenému usnesení Nejvyššího soudu stěžovatel namítá, že závěr soudu, že v daném případě není rozhodující pojmenování trestného činu, neboť materiální obsah ustanovení o trestných činech podle § 255 a § 147 je stejný a je zachována totožnost skutku, je mylný. Důvody Nejvyššího soudu pro odmítnutí dovolání jsou ryze formální, neboť jestliže právní posouzení věci nalézacím a odvolacím soudem je založeno na domněnkách a neprokázaných tvrzeních, bylo důvodné od dovolacího soudu požadovat, aby se zabýval otázkou, co je třeba učinit pro to, aby právní posouzení skutku bylo v nezbytném rozsahu podloženo i skutkovým zjištěním.

Stěžovatel předložil Ústavnímu soudu "Odborné vyjádření ke zhodnocení realizovatelnosti zpracování znaleckého posudku z oboru ekonomika - účetnictví a možnosti zodpovězení konkrétních otázek, týkajících se hospodaření společnosti O. P. G., a. s., v březnu 1993 až dubnu 1994, a to za situace, kdy není k dispozici úplné účetnictví této společnosti", ze dne 15. 4. 2004 vypracované znaleckým ústavem A. & C. E., s. r. o., a dále znalecký posudek č. 28-28/04 z oboru ekonomika-účetnictví, poskytující odpovědi na otázky k ekonomické situaci ve společnosti O. P. G., a. s., a to zejména v letech 1993-1994", zpracovaný znaleckým ústavem A. & C. E. C., s. r. o., dne 8. 9. 2004.

V petitu ústavní stížnosti navrhuje stěžovatel, aby Ústavní soud všechna ústavní stížnosti napadená rozhodnutí obecných soudů zrušil.

Podáním ze dne 3. 6. 2004 stěžovatel sdělil ve smyslu ustanovení § 44 odst. 2 zákona o Ústavním soudu, že nesushlasí s projednáním a rozhodnutím o ústavní stížnosti bez ústního jednání.

IV.

Na základě výzvy Ústavního soudu podali k předmětné ústavní stížnosti vyjádření účastníci řízení, Městský soud v Praze a Nejvyšší soud.

Městský soud v Praze ve vyjádření odkázal na odůvodnění svého rozhodnutí a znovu opakoval, že absence znaleckého posudku z oboru ekonomie je odůvodněna tím, že znalec by za situace, kdy doklady společnosti O. P. G., a. s., byly odcizeny, neměl dostatek podkladů pro jeho vypracování. Návrh na způsob rozhodnutí Ústavního soudu tento účastník řízení neučinil.

Nejvyšší soud rovněž odkázal na odůvodnění svého rozhodnutí s tím, že v něm vyslovil právní názor, na jehož základě bylo dovolání stěžovatele odmítnuto. Znovu poukázal na to, že stěžovatel dovolání opřel o důvod uvedený v ustanovení § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., jenž je určen k nápravě právních vad rozhodnutí ve věci samé. Výhodiskem pro posuzování existence takových vad je především popis skutku obsažený v příslušném výroku napadeného rozhodnutí, příp. i další okolnosti významné z hlediska norem hmotného práva. Na podkladě citovaného dovolacího důvodu však dle jeho názoru nelze hodnotit správnost a úplnost skutkového stavu ve smyslu § 2 odst. 5, odst. 6 tr. ř., neboť Nejvyšší soud v řízení o dovolání není další instancí přezkoumávající skutkový stav věci. V předmětné věci dovolací soud nepovažoval námitky dovolání za relevantní deklarovanému dovolacímu důvodu, neboť směřovaly výlučně do oblasti hodnocení důkazů a z nich vyplývajících skutkových zjištění, která nemohou být předmětem přezkumu v rámci řízení o dovolání. Dle názoru Nejvyššího soudu nedošlo v řízení před dovolacím soudem ani jeho rozhodnutím k porušení ústavně zaručených práv stěžovatele. Navrhl proto, aby ústavní stížnost stěžovatele byla jako zjevně neopodstatněná odmítnuta, a současně vyslovil ve smyslu ustanovení § 44 odst. 2 zákona o Ústavním soudu souhlas, aby Ústavní soud rozhodl bez ústního jednání.

V replice k vyjádření Nejvyššího soudu stěžovatel opětovně rozvedl námitky uplatněné v dovolání s tím, že namítal konkrétní skutečnosti, z nichž jednoznačně vyplývalo, že soudy prvního a druhého stupně nesprávně aplikovaly hmotněprávní normy trestního zákona na jeho jednání, neboť nesprávně posoudily otázku, zda toto jednání je vůbec trestným činem. Dle jeho názoru je zřejmé, že pokud je v

dovolání namítáno nesprávné právní posouzení určitého skutku, bude vždy vycházet z nesprávného právního posouzení konkrétních skutkových zjištění. To však neznamená, že by v dovolání tvrdil jiný dovolací důvod, než je uveden v § 265b trestního řádu, jak se pokouší Nejvyšší soud v usnesení konstruovat.

V.

Ústavní soud za účelem posouzení opodstatněnosti podané ústavní stížnosti, tj. s cílem vést dokazování ke skutečnostem dokládajícím dotčení základních práv a svobod stěžovatele, provedl v předmětné věci při konaném ústním jednání dokazování spisem Obvodního soudu pro Prahu 9 sp. zn. 2 T 18/2000 (§ 48 odst. 1 zákona o Ústavním soudu). Ze spisu - z pohledu relevantního pro výrok tohoto nálezu, tj. se zřetelem k tomu, že nebylo vyhověno důkaznímu návrhu stěžovatele na vyžádání znaleckého posudku z oboru ekonomika a účetnictví - v intencích naznačeného přezkumu zjistil následující:

- na č. l. 405 a 409 - stěžovatel u hlavního líčení navrhl výslech svědkyně Ing. Š., správkyně konkursní podstaty, a zmínil možnost pokusit se zrekonstruovat účetnictví, případně zadat vypracování znaleckého posudku,

- na č. l. 409 - nalézací soud tyto důkazní návrhy neakceptoval a rozhodl usnesením, že "další důkazy provedeny nebudou, dokazování se končí", aniž tento postup, byť stručně, odůvodnil,

- na č. l. 416 až 422 - rozsudek soudu prvního stupně se o důkazních návrzích stěžovatele vůbec nezmiňuje, nevyhovění důkazním návrhům není jakkoliv odůvodněno,

- na č. l. 441, 442 - v odvolání proti odsuzujícímu rozsudku stěžovatel opětovně navrhl vyžádání znaleckého posudku s odůvodněním, že pouze provedením tohoto důkazu je možno vypořádat se s podstatou jeho obhajoby, tj. zda k úhradě příslušných částek byly k dispozici finanční prostředky či nikoliv, a zjistit, zda jeho jednáním byla naplněna i subjektivní stránka stíhaného trestného činu,

- na č. l. 446 až 451 - odvolací soud v odůvodnění rozsudku k návrhu stěžovatele na vypracování znaleckého posudku z oboru účetnictví uvedl, že ze spisu vyplývá, že v roce 1998 došlo k odcizení veškerých dokladů O. P. G., a. s., včetně věcí z místnosti, kde byly doklady uloženy, a tyto dosud nebyly nalezeny, a nelze tedy provést tento důkaz z objektivních příčin; dále konstatoval, že obvodní soud měl dostatek důkazů pro závěr o vině stěžovatele (poslední odstavce na str. 4 rozsudku Městského soudu v Praze),

- na č. l. 460, 461 - v dovolání podaném proti rozsudku odvolacího soudu stěžovatel vyslovil nesushlas s neakceptováním návrhu na vyžádání znaleckého posudku s tím, že účetnictví společnosti O. P. G., a. s., bylo možno zrekonstruovat, popř. jeho obhajobu verifikovat účetnictvím komitentů, kterým finanční prostředky nacházející se v rozhodné době na účtech společnosti patřily,

- na č. l. 471 až 476 - Nejvyšší státní zastupitelství ve vyjádření k dovolání stěžovatele mimo jiné konstatovalo: "V případě trestního stíhání vedeného pro jednání záležející v neodvedení daně, pojistného na sociální zabezpečení nebo zdravotní pojištění nebo příspěvku na státní politiku zaměstnanosti nestačí zjistit a ověřit výši neodvedených finančních částek, ale je rovněž nezbytné zjišťovat a důkazy ověřovat důvody, které k takovému jednání vedly. I v nyní posuzované kauze RNDr. J. M. nelze ve věci rozhodnout bez opatření a vyhodnocení (případně i znaleckého) účetních dokladů dokumentujících hospodaření obviněného v kritickém období." Dle názoru Nejvyššího státního zastupitelství soud druhého stupně činný v dané věci zcela přehlédl možnost, že stěžovatel nemusel svým jednáním popsáním v pravomocném výroku o vině naplnit subjektivní stránku trestného činu podle § 147 odst. 1 tr. zák., neboť se důsledně nevypořádal s jeho obhajobou, že zákonnou povinnost neplnil proto, že se dostal v podnikání do hospodářských potíží a že rozhodnutí nezaplátit povinné platby bylo výsledkem skutečnosti, že v rozhodné době neměl k dispozici finanční prostředky a nemohl uhradit cokoli nad rámec čistých mezd. Nejvyšší státní zastupitelství navrholo, aby Nejvyšší soud rozsudek Městského soudu v Praze zrušil a přikázal tomuto soudu, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl,

- na č. 1. 482 až 484 - Nejvyšší soud dovolání stěžovatele odmítl s tím, že dovolací námitky směřují do oblasti skutkových zjištění a tato skutková zjištění dle jeho názoru nemohou být předmětem přezkumu v rámci řízení o dovolání.

VI.

Ke shora zjištěným skutečnostem je třeba uvést, že Ústavní soud není součástí soustavy obecných soudů a není zpravidla oprávněn zasahovat do jejich rozhodování. Tato maxima je prolomena pouze tehdy, pokud by soudy na úkor stěžovatele vykročily z mezí daných rámcem ústavně zaručených základních lidských práv [čl. 83, čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy].

Ústavní soud opakovaně ve své předchozí judikatuře podrobně vložil pojem tzv. opomenutých důkazů ve vazbě na zásadu volného hodnocení důkazů a ve vazbě na požadavky, jež zákon klade na odůvodnění soudních rozhodnutí. Zásada volného hodnocení důkazů neznamená, že by soud ve svém rozhodování měl na výběr, které z provedených důkazů vyhodnotí a které nikoli nebo o které důkazy své skutkové závěry opře a které opomene.

Jak vyslovil Ústavní soud v nálezu sp. zn. I. ÚS 733/01 ze dne 24. 2. 2004 (Sbírka nálezů a usnesení Ústavního soudu, svazek 32, nálež č. 26, str. 239 a násl.), neakceptování důkazního návrhu obviněného co do věcného obsahu odůvodnění lze založit toliko třemi důvody. Prvním je argument, dle něhož tvrzená skutečnost, k jejímuž ověření nebo vyvrácení je navrhován důkaz, nemá relevantní souvislost s předmětem řízení. Dalším je argument, dle kterého důkaz není s to ani ověřit, ani vyvrátit tvrzenou skutečnost, čili ve vazbě na toto tvrzení nedisponuje vypovídací schopností. Třetím je nadbytečnost důkazu, tj. argument, dle něhož určité tvrzení, k jehož ověření nebo vyvrácení je důkaz navrhován, bylo již v dosavadním řízení bez důvodných pochybností ověřeno nebo vyvráceno.

Z pohledu ústavněprávního je možno vymezit zobecnující podmínky, za jejichž splnění má nesprávná realizace důkazního řízení za následek porušení základních práv a svobod ve smyslu dotčení postulatů spravedlivého procesu, jak Ústavní soud podrobně rozvedl již dříve ve své judikatuře [tak viz nálež Ústavního soudu ze dne 30. 6. 2004 ve věci sp. zn. IV. ÚS 570/03 (Sbírka nálezů a usnesení Ústavního soudu, svazek 33, nálež č. 91, str. 377), nálež Ústavního soudu ze dne 18. 11. 2004 ve věci sp. zn. III. ÚS 177/04 (Sbírka nálezů a usnesení Ústavního soudu, svazek 35, nálež č. 172), str. 315].

Jako první lze vyčlenit případy tzv. opomenutých důkazů. Jde jednak o procesní situace, v nichž bylo účastníky řízení navrženo provedení konkrétního důkazu, přičemž tento návrh byl soudem bez věcné adekvátního odůvodnění zamítnut, eventuálně zcela opomenut, což znamená, že ve vlastních rozhodovacích důvodech o něm ve vztahu k jeho zamítnutí nebyla zmínka žádná, či pouze okrajová a neodpovídající povaze a závažnosti věci. Dále se jedná o situace, kdy v řízení provedené důkazy nebyly zohledněny v odůvodnění meritorního rozhodnutí, ať již negativně či pozitivně, tj. soud je neucinil předmětem svých úvah a hodnocení, ačkoliv byly řádně provedeny - k tomu viz např. nálež Ústavního soudu ze dne 29. 11. 1996 ve věci IV. ÚS 185/96 (Sbírka nálezů a usnesení Ústavního soudu, svazek 6, nálež č. 131, str. 461), nálež Ústavního soudu ze dne 7. 3. 2002 ve věci sp. zn. II. ÚS 213/2000 (Sbírka nálezů a usnesení Ústavního soudu, svazek 25, nálež č. 19, str. 143), nálež Ústavního soudu ze dne 11. 11. 2003 ve věci sp. zn. II. ÚS 182/02 (Sbírka nálezů a usnesení Ústavního soudu, svazek 31, nálež č. 130, str. 165), nálež Ústavního soudu ze dne 20. 2. 2004 ve věci sp. zn. IV. ÚS 219/03 (Sbírka nálezů a usnesení Ústavního soudu, svazek 32, nálež č. 25, str. 225).

Další skupinu tvoří případy, kdy důkaz není získán procesně přípustným způsobem, a tudíž musí být soudem vyloučen (v kontrapozici k předchozímu "opomenut") z předmětu úvah směřujících ke zjištění skutkového základu věci [k tomu viz např. nálež Ústavního soudu ze dne 1. 11. 2001 ve věci sp. zn. III. ÚS 190/01 (Sbírka nálezů a usnesení Ústavního soudu, svazek 24, nálež č. 167, str. 237)].

Třetí základní skupinou vad důkazního řízení jsou z pohledu řízení o ústavních stížnostech případy, kdy z odůvodnění rozhodnutí nevyplývá vztah mezi skutkovými zjištěními a úvahami při hodnocení důkazů na straně jedné a právními závěry na straně druhé, resp. případy, kdy v soudním rozhodování jsou

učiněna skutková zjištění v extrémním nesouladu s vykonanými důkazy - k tomu viz konstantní judikaturu obsaženou např. v nálezu ze dne 20. 6. 1995 ve věci III. ÚS 84/94 (Sbírka nálezů a usnesení Ústavního soudu, svazek 3, nálež č. 34, str. 257), v nálezu Ústavního soudu ze dne 30. 11. 1995 ve věci sp. zn. III. ÚS 166/95 (Sbírka nálezů a usnesení Ústavního soudu, svazek č. 4, nálež č. 79, str. 255) či v již citovaném nálezu Ústavního soudu ve věci sp. zn. II. ÚS 182/02.

V řízení o ústavních stížnostech lze tedy co do ústavněprávní relevance pochybení v procesu dokazování vyčlenit případy důkazů opomenutých, případy důkazů získaných a posléze i použitých v rozporu s procesními předpisy a konečně případy svévolného hodnocení důkazů. Ústavní soud jako soudní orgán ochrany ústavnosti je v daném ohledu povolán korigovat pouze nejextrémnější excesy.

VII.

Stěžovatel v průběhu soudního řízení opakovaně navrhoval (viz výše sub V.), aby byl v jeho věci vyžádán znalecký posudek z oboru účetnictví s odůvodněním, že pouze provedením tohoto důkazu lze prokázat či vyvrátit existenci subjektivní stránky trestného činu, pro který byl stíhán [původně trestný čin podle § 255 odst. 1, 2 písm. b) tr. zák., posléze trestný čin podle § 147 odst. 1 tr. zák. ve znění účinném od 1. 1. 2002]. Soud prvního stupně tento důkazní návrh stěžovatele neakceptoval, aniž neprovedení navrhovaného důkazu jakýmkoliv způsobem odůvodnil. Odvolací soud se tímto důkazním návrhem sice zabýval, avšak dospěl k závěru, že "tento důkaz nelze učinit, a to z objektivních příčin", a navíc konstatoval, že "obvodní soud měl dostatek důkazů pro závěr o vině shora uvedeným jednáním", označil tedy tento důkaz i jako nadbytečný. Nejvyšší soud se nevyhověním důkaznímu návrhu stěžovatele nezabýval s odůvodněním, že se jedná o námitku směřující do oblasti skutkových zjištění.

Ústavní soud se s postupem obecných soudů ve vztahu k důkaznímu návrhu stěžovatele neztotožnil a dospěl k závěru, že v posuzované věci obecné soudy nedostály povinnosti řádně se s tímto návrhem vypořádat. Soud prvního stupně se s uvedeným návrhem stěžovatele nevypořádal vůbec a v odůvodnění odsuzujícího rozsudku se o důvodech nevyhovění důkaznímu návrhu ani nezmiňl. Odvolací soud se s námitkou stěžovatele týkající se neakceptovaného důkazního návrhu uplatněnou v odvolání snažil vyrovnat, avšak dle názoru Ústavního soudu způsobem nedostatečným. I když Ústavní soud nepřihlíží k obsahu materiálů, které stěžovatel připojil k ústavní stížnosti (odborné vyjádření ke zhodnocení realizovatelnosti zpracování znaleckého posudku z oboru ekonomika-účetnictví a znalecký posudek z uvedeného oboru k ekonomické situaci ve společnosti O. P. G., a. s.), konstatuje, že pokud soud druhého stupně sám posoudil možnost zpracování znaleckého posudku z oboru účetnictví, vyjádřil se k otázce, jejíž řešení soudu nepřísluší, neboť posouzení možnosti rekonstrukce účetnictví či zpracování znaleckého posudku i bez existence účetnictví je otázkou odbornou, k jejímuž zodpovězení si měl vyžádat expertní vyjádření odborníka, a to znalce z oboru účetnictví. Teprve poté mohl rozhodnout, zda navrhovaný důkaz je realizovatelný či nikoliv. Konstatovaná nadbytečnost navrhovaného důkazu je pak odůvodněna zcela nekonkrétně a tudíž nedostatečně. Dosud provedenými důkazy byla prokázána existence a výše dlužných částek, které byl stěžovatel povinen odvést oprávněným subjektům, což stěžovatel ani nepopírá, avšak k ověření nebo vyvrácení tvrzení stěžovatele, že s finančními prostředky společnosti O. P. G., a. s., nebyl oprávněn disponovat, dostatek důkazů provedeno nebylo a tato podstatná část obhajoby stěžovatele v dosavadním řízení bez důvodných pochybností vyvrácena nebyla.

Pokud soud prvního stupně na důkazní návrh stěžovatele v odůvodnění rozhodnutí nereagoval a odvolací soud posoudil sám odbornou otázku možnosti provedení důkazu a navrhovaný důkaz označil bez řádného odůvodnění za nadbytečný, nelze než konstatovat, že oba soudy tím zatížily svá rozhodnutí porušením ustanovení § 125 odst. 1 tr. ř. ve spojení s ustanovením § 2 odst. 6 tr. ř.

Ústavní soud - jak ostatně konstatoval již v nepublikovaném usnesení ze dne 3. 2. 2004 ve věci sp. zn. II. ÚS 201/03 - souhlasí s tezí vyslovenou v judikatuře obecných soudů, podle níž trestnost činu podle § 147 tr. zák. je podmíněna skutečností, že plátce - zaměstnavatel - měl k dispozici potřebné finanční prostředky, tj. že příslušné částky ze mzdy svým zaměstnancům z jejich hrubých mezd skutečně srazil a v rozporu se zákonem je neodvedl oprávněným příjemcům, ale použil je k jiným účelům (např. rozhodnutí Nejvyššího soudu ve věci sp. zn. 4 Tz 63/2000 či ve věci sp. zn. 3 Tz 155/2000), což je třeba

v trestním řízení spolehlivě prokázat (§ 2 odst. 5, 6 tr. ř.); to se však v posuzované trestní věci stěžovatele nestalo. K prokázání této skutečnosti by mohl sloužit například důkaz stěžovatelem navrhovaný a obecnými soudy neprovedený.

VIII.

Z důvodů shora rozvedených považuje Ústavní soud absencí řádného zkoumání ekonomické situace ve společnosti O. P. G., a. s., za tzv. opomenutý důkaz. Odkazuje v této souvislosti na své stanovisko k otázce opomenutých důkazů vyjádřené jednak v rozhodnutích zmiňovaných výše v části VI., dále např. i v nálezu ze dne 12. 6. 1997 ve věci sp. zn. III. ÚS 95/97 (Sbírka nálezů a usnesení Ústavního soudu, svazek 8, náleží č. 76, str. 231) a v nálezu Ústavního soudu ze dne 13. 7. 2000 ve věci sp. zn. III. ÚS 464/99 (Sbírka nálezů a usnesení Ústavního soudu, svazek 19, náleží č. 109, str.), v nichž konstatoval, že zákonem předepsanému postupu v úsilí o právo (zásada spravedlivého procesu), vyplývajícímu z čl. 36 odst. 1 Listiny, nutno rozumět tak, že ve spojení s obecným procesním předpisem v řízení před obecným soudem musí být dána účastníkovi možnost vyjádřit se nejen k provedeným důkazům (čl. 38 odst. 2 Listiny) a k věci samé, ale také navrhnout důkazy, jejichž provedení pro zjištění (prokázání) svých tvrzení pokládá za potřebné; tomuto procesnímu právu účastníka odpovídá povinnost soudu nejen o vznesených důkazních návrzích rozhodnout, ale také - pokud jim nevyhoví - ve svém rozhodnutí vyložit, z jakých důvodů navržené důkazy neprovedl. Jestliže tak soud neučiní, jako tomu bylo v daném případě, zatíží svoje rozhodnutí nejen vadami spočívajícími v porušení obecných procesních principů, ale současně postupuje v rozporu se zásadami vyjádřenými v hlavě páté (především čl. 36 odst. 1, čl. 38 odst. 2) Listiny.

Nedostatečně odůvodněným odmítnutím důkazu navrhovaného stěžovatelem obecnými soudy za situace, kdy se jednalo o takový důkaz, kterým mohla být potvrzena či vyvrácena obhajoba stěžovatele a bez důvodných pochybností zjištěn skutkový stav v dané věci a najisto postaven závěr, zda stěžovatel svým jednáním naplnil i subjektivní stránku stíhaného trestného činu, bylo porušeno především právo stěžovatele na spravedlivý proces (čl. čl. 36 odst. 1 Listiny a čl. 6 odst. 1 Úmluvy).

Dalšími námitkami stěžovatele, jež se vztahují ke způsobu hodnocení důkazů obecnými soudy, se Ústavní soud nezabýval, neboť shledaný zásah do práva stěžovatele na spravedlivý proces sám o sobě vedl k nutnosti zrušit rozhodnutí, jimiž bylo do základních ústavně garantovaných práv stěžovatele zasaženo.

Ústavní soud považuje za důležité vyjádřit se pouze k námitce stěžovatele, že byl odsouzen i za skutek, pro který mu bylo sděleno obvinění dne 25. 11. 1999 a který byl v té době již promlčen. Ústavní soud uvádí, že tato námitka je neopodstatněná. Stěžovateli bylo dne 26. 9. 1997 sděleno obvinění pro trestný čin porušování povinnosti při správě cizího majetku podle § 255 odst. 1, 2 písm. b) tr. zák., neboť bylo dáno důvodné podezření, že jako předseda představenstva společnosti O. P. G., a. s., v době od 1. 1. 1993 do 31. 5. 1995 (upozorněním ze dne 25. 11. 1999 bylo časové vymezení změněno na dobu od 1. 1. 1993 do 26. 4. 1994) neodváděl z hrubých mezd zaměstnanců příslušné částky pražské správě sociálního zabezpečení. Dne 25. 11. 1999 pak bylo stěžovateli sděleno další obvinění pro tentýž trestný čin, neboť byl odůvodněn závěr, že ve stejném postavení a v tomtéž období neodváděl z hrubých mezd za zaměstnance příslušné částky rovněž Všeobecné zdravotní pojišťovně a Finančnímu úřadu pro Prahu 9. Tímto opatřením vyšetřovatele bylo pouze rozšířeno obvinění stěžovatele o další útoky těžko pokračujícího trestného činu podle § 255 odst. 1, 2 písm. b) tr. zák., pro který mu bylo sděleno obvinění již dne 26. 9. 1997, tedy ještě před uplynutím pětileté promlčecí doby. Skutečnost, že se jedná o pokračující trestný čin, je výslovně ve sdělení obvinění ze dne 25. 11. 1999 uvedena. Nejednalo se tedy o sdělení obvinění pro "další skutek", jak dovozuje stěžovatel, nýbrž o sdělení obvinění pro další "díleč útoky" pokračujícího trestného činu ve smyslu ustanovení § 89 odst. 3 tr. zák., čili další útoky "těžko skutku". Všechny znaky vymezující pokračování v trestném činu byly v posuzovaném případě dány (díleč útoky naplňují skutkovou podstatu stejného trestného činu, jednotný záměr, jednotlivé útoky jsou spojeny shodným způsobem provedení a zcela shodnou dobou páčání). Prvým sdělením obvinění pro pokračující trestný čin podle § 255 odst. 1, 2 písm. b) tr. zák. ze dne 26. 9. 1997 došlo k přerušení promlčení trestního stíhání vztahujícího se na všechny díleč útoky naplňující skutkovou podstatu tohoto trestného činu, a to bez ohledu na skutečnost, že vyšetřovatel vyrozuměl dne 25. 11. 1999 stěžovatele,

že je stíhán i pro další útoky pokračujícího trestného činu formou "sdělení obvinění", ač by postačila forma "upozornění".

IX.

Ze shora uvedených důvodů Ústavní soud pro porušení čl. 36 odst. 1 a čl. 38 odst. 2 Listiny a čl. 6 odst. 1 Úmluvy ústavní stížnosti vyhověl a podle § 82 odst. 3 písm. a) zákona o Ústavním soudu zrušil rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 16. 4. 2002 ve věci sp. zn. 44 To 98/2002 a rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 9 ze dne 20. 6. 2001 ve věci sp. zn. 2 T 18/2000. Současně zrušil usnesení Nejvyššího soudu ze dne 13. května 2003 ve věci sp. zn. 3 T do 262/2003, neboť rozhodnutí dovolacího soudu by samotné nemohlo obstát a jeho existence by byla v rozporu s principem právní jistoty.

- Nález Ústavního soudu sp. zn. III.ÚS 569/03 ze dne 29. 6. 2004, N 87/33 SbNU 339

Nález Ústavního soudu (III. senátu) ze dne 29. června 2004 sp. zn. III. ÚS 569/03 ve věci ústavní stížnosti T.-P., s. r. o., proti usnesení Nejvyššího soudu ze 4. 11. 2003 sp. zn. 32 Odo 463/2003 o odmítnutí dovolání, rozsudku Vrchního soudu v Praze z 13. 2. 2003 sp. zn. 12 Cmo 267/2002, jímž byl potvrzen rozsudek soudu prvního stupně, a proti rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem z 1. 7. 2002 sp. zn. 26 Cm 903/97 ohledně zaplacení peněžité částky s příslušenstvím.

Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 4. listopadu 2003 č. j. 32 Odo 463/2003-118, rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 13. února 2003 č. j. 12 Cmo 267/2002-108 a rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 1. července 2002 č. j. 26 Cm 903/97-85 se zrušují.

Odůvodnění

I.

Navrhovatelka, která se domáhá zrušení výše označených rozhodnutí, odůvodnila ústavní stížnost tím, že podle jejího přesvědčení soudy v předmětné věci porušily čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod (dále jen "Listina"). Poukázala na návrhy důkazů před soudem prvního stupně, jež však provedeny nebyly, na nedostatečné zjištění skutkového stavu, namítané, avšak nezohledněné v odvolacím řízení. Tím jí bylo znemožněno prokázat oprávněnost svého nároku uvedeného ve vzájemné žalobě vycházejícího z porušení právní povinnosti žalobce a odůvodňujícího tak uplatněný návrh na náhradu škody. Dovolání bylo stěžovatelkou podáno podle § 237 odst. 1 písm. c) občanského soudního řádu (dále jen "o. s. ř.") ve spojení s § 241a odst. 2 písm. a) o. s. ř., když jeho důvodem bylo tvrzení, že odmítnutím provedení navržených důkazů soudem prvního i druhého stupně nemohl být správně a úplně zjištěn skutkový stav, a řízení tak bylo postiženo vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci. Nejvyšší soud však dovolání odmítl.

Předseda senátu Vrchního soudu v Praze ve svém vyjádření ze dne 8. 3. 2004 navrhl odmítnutí ústavní stížnosti s tím, že napadeným rozhodnutím k porušení práv zakotvených v čl. 36 odst. 1 Listiny nedošlo. Poukázal na důkazy provedené před soudem prvního stupně a na obsah odůvodnění rozsudku, jímž bylo jeho rozhodnutí potvrzeno a v němž byly uvedeny mj. i důvody, které bránily odvolacímu soudu zabývat se důkazem předloženým až v odvolacím řízení (poukaz na § 205a o. s. ř. ve spojení s § 119a o. s. ř.).

K výzvě Ústavního soudu podle § 42 odst. 4 a § 76 odst. 2 zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů, podal dne 3. 6. 2004 vedlejší účastník, obchodní společnost L., a. s., k předmětné ústavní stížnosti vyjádření. Procesní legitimaci vedlejšího účastníka v řízení před Ústavním soudem odůvodňuje skutečností, že je univerzálním právním nástupcem společnosti K. H. B., a. s., a to na základě rozhodnutí valné hromady společnosti K. H. B., a. s., ze dne 26. 3. 2003 o zrušení společnosti bez likvidace převodem jmění na hlavního akcionáře, kterým je společnost L., a. s. Právní účinky zániku společnosti K. H. B., a. s., s převodem jmění na jejího akcionáře nastaly ke dni zápisu do obchodního rejstříku dne 1. 1. 2004.

Procesní nástupnictví je odvozeno od nástupnictví hmotněprávního a procesním nástupcem je ten, kdo podle hmotného práva převzal právo nebo povinnost, jež tvoří předmět řízení. Jelikož v předmětné věci plyne vedlejší účastenství obchodní společnosti L., a. s., z podmínek zakotvených v ustanoveních § 63 zákona č. 182/1993 Sb. ve spojení s § 107 o. s. ř. a jelikož v této souvislosti nevznikly žádné pochybnosti, Ústavní soud podle § 28 odst. 3 zákona č. 182/1993 Sb. a contrario jednal v daném řízení s obchodní společností L., a. s., jako s vedlejším účastníkem, aniž by k této otázce vydal zvláštní usnesení.

V předmětném vyjádření vedlejší účastník přisvědčuje v otázce neprovedení stěžovatelkou navrženého důkazu stanovisku Vrchního soudu v Praze vyjádřenému v odůvodnění rozsudku ze dne 13. 2. 2003 č. j. 12 Cmo 267/2002-108. I v případě jeho provedení považuje jej vedlejší účastník za nadbytečný, nezpůsobilý prokázat stěžovatelkou tvrzenou skutečnost.

S ohledem na uvedené okolnosti je ve vyjádření vysloveno přesvědčení, že postupem soudů rozhodujících v dané věci nebylo porušeno žádné právo stěžovatelky dané právním řádem, pročež vedlejší účastník navrhuje, aby Ústavní soud předmětnou ústavní stížnost zamítl.

Podle § 44 odst. 2 zákona č. 182/1993 Sb. může Ústavní soud se souhlasem účastníků od ústního jednání upustit, nelze-li od tohoto jednání očekávat další objasnění věci. Vzhledem k tomu, že oba účastníci, tj. stěžovatelka v ústavní stížnosti ze dne 19. 12. 2003, účastník řízení ve vyjádření ze dne 8. 3. 2004 a vedlejší účastník ve vyjádření ze dne 3. 6. 2004 vyjádřili svůj souhlas s upuštěním od ústního jednání, a dále vzhledem k tomu, že Ústavní soud má za to, že od jednání nelze očekávat další objasnění věci, bylo od ústního jednání v předmětné věci upuštěno.

II.

Namítá-li stěžovatelka dotčení v právu na spravedlivý proces, spočívající v tzv. opomenutém důkazu, a to v neprovedení důkazu přesně specifikovaným dotazem na firmu v O. a neprovedení důkazu znalecm, Ústavní soud shledává tyto výtky zčásti opodstatněnými.

Z obsahu spisu Krajského soudu v Ústí nad Labem sp. zn. 26 Cm 903/97 a stížností napadených rozhodnutí, ve vazbě na stížnostní body obsažené v ústavní stížnosti, Ústavní soud zjistil, že soud nalézací v rozsudku ze dne 1. 7. 2002 č. j. 26 Cm 903/97-85 odůvodnil neprovedení navrhovaného důkazu znalecm jeho faktickou nerealizovatelností; neporušil tudíž v této souvislosti kautely plynoucí z ustanovení § 157 odst. 2 o. s. ř., a tudíž v této souvislosti nijak nezasáhl do základních práv stěžovatelky podle čl. 36 odst. 1 a čl. 38 odst. 2 Listiny. Nereagoval-li ale Krajský soud v Ústí nad Labem na návrh stěžovatelky na provedení důkazu přesně specifikovaným dotazem na firmu v O. (protokol o jednání Krajského soudu v Ústí nad Labem dne 1. 7. 2002, spis Krajského soudu v Ústí nad Labem sp. zn. 26 Cm 903/97), nelze než konstatovat, že tím zatížil své rozhodnutí porušením ustanovení § 120 odst. 1 o. s. ř. ve spojení s § 157 odst. 2 o. s. ř.

Ústavní soud v řadě svých nálezů [sp. zn. III. ÚS 61/94, sp. zn. III. ÚS 95/97, sp. zn. III. ÚS 173/02 - Sbírka nálezů a usnesení Ústavního soudu (dále jen "Sbírka rozhodnutí"), svazek 3, nálež č. 10; svazek 8, nálež č. 76; svazek 28, nálež č. 127 - a další] podrobně vložil pojem tzv. opomenutých důkazů ve vazbě na zásadu volného hodnocení důkazů a kautely, jež zákon klade na odůvodnění soudních rozhodnutí. Zásada volného hodnocení důkazů tudíž neznamená, že by soud ve svém rozhodování (v úvahách nad ním) měl na výběr, které z provedených důkazů vyhodnotí a které nikoli nebo o které z provedených důkazů své skutkové závěry (zjištění) opře a které opomene. Neakceptování důkazního návrhu obviněného lze založit toliko třemi důvody: Prvním je argument, dle něhož tvrzená skutečnost, k jejímuž ověření nebo vyvrácení je navrhován důkaz, nemá relevantní souvislost s předmětem řízení. Dalším je argument, dle kterého důkaz není s to ani ověřit ani vyvrátit tvrzenou skutečnost, čili ve vazbě na toto tvrzení nedisponuje vypovídací potenci. Konečně třetím je pak nadbytečnost důkazu, tj. argument, dle něhož určité tvrzení, k jehož ověření nebo vyvrácení je důkaz navrhován, bylo již v dosavadním řízení bez důvodných pochybností (s praktickou jistotou) ověřeno nebo vyvráceno.

Ústavní soud zároveň konstatuje, že stěžovatelka dostala i podmínce materiálního vyčerpání všech procesních prostředků, jež zákon k ochraně práva poskytuje (viz nálež sp. zn. III. ÚS 117/2000, Sbírka

rozhodnutí, svazek 19, nálež č. 111), jelikož v odvolání do rozsudku nalézacího soudu, podaném dne 9. 8. 2002, je obsažena i výtka neprovedení důkazu přesně specifikovaným dotazem na firmu v O. (spis Krajského soudu v Ústí nad Labem sp. zn. 26 Cm 903/97).

Ohledně opomenutých důkazů pak Ústavní soud připomíná, že zásadám spravedlivého procesu, vyplývajícím z Listiny (čl. 36 odst. 1), nutno rozumět tak, že ve spojení s obecným procesním předpisem v řízení před soudem musí být dána jeho účastníkovi možnost vyjádřit se nejen k provedeným důkazům (čl. 38 odst. 2 Listiny) a k věci samé, ale také označit (navrhnout) důkazy, jejichž provedení pro zjištění (prokázání) svých tvrzení pokládá za potřebné; tomuto procesnímu právu účastníka odpovídá povinnost soudu nejen o vznesených návrzích (včetně návrhů důkazních) rozhodnout, ale také - pokud jim nevyhoví - ve svém rozhodnutí vyložit proč, z jakých důvodů (zpravidla ve vztahu k hmotněprávním předpisům, které aplikoval, a právním závěrům, k nimž na skutkovém základě věci dospěl) navržené důkazy neprovedl, resp. pro základ svých skutkových zjištění je nepřevzal; jestliže tak obecný soud neučiní, zatíží své rozhodnutí nejen vadami spočívajícími v porušení obecných procesních předpisů, ale současně postupuje v rozporu se zásadami vyjádřenými v hlavě páté (především čl. 36 odst. 1, čl. 38 odst. 2 Listiny). Nalézací soud opomenutí důkazního návrhu stěžovatelky, odvolací soud pak absencí naplnění své prezkumné funkce (§ 212a odst. 5 o. s. ř.) tak zatížily svá rozhodnutí vadou zakládající porušení základních práv stěžovatelky podle čl. 36 odst. 1 a čl. 38 odst. 2 Listiny.

Pro uvedené okolnosti Ústavní soud rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 13. 2. 2003 č. j. 12 Cmo 267/2002-108 a rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 1. 7. 2002 č. j. 26 Cm 903/97-85 podle § 82 odst. 3 písm. a) zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, zrušil.

Nálezem ze dne 11. 2. 2004 sp. zn. Pl. ÚS 1/03 (Sbírka rozhodnutí, svazek 32, nálež č. 15; vyhlášen pod č. 153/2004 Sb.) plénum Ústavního soudu vyhovělo návrhu podanému spolu s ústavní stížností vedenou pod sp. zn. IV. ÚS 582/02 (viz níže) a dnem vyhlášení nálezů ve Sbírce zákonů zrušilo ustanovení § 243c odst. 2 o. s. ř. pro jeho rozpor s principy právního státu (čl. 1 Ústavy České republiky), jakož i s principem rovnosti (čl. 1 Listiny).

Ústavní soud v judikatuře týkající se důsledků derogačního nálezů v řízení o kontrole norem, založeném na splnění podmínek § 74 zákona č. 182/1993 Sb., ve znění pozdějších předpisů, (viz zejména nálezy sp. zn. I. ÚS 102/2000, sp. zn. I. ÚS 738/2000, Sbírka rozhodnutí, svazek 24, nálezy č. 179 a č. 180) opakovaně zdůraznil: "Přestože ústavní stížnost a návrh na zrušení ustanovení zákona představují relativně oddělené návrhy, o kterých Ústavní soud rozhoduje samostatně, nelze přehlédnout jejich obsahovou propojenost. Tento typ řízení před Ústavním soudem totiž spadá do oblasti tzv. konkrétní kontroly norem, kdy podnětem pro rozhodování Ústavního soudu o ústavnosti napadeného právního předpisu je konkrétní souzená věc, v níž napadené ustanovení bylo aplikováno. Je pravda, že z vyhovění návrhu na zrušení právního předpisu nelze automaticky usuzovat též na vyhovění samotné ústavní stížnosti. Není možné zcela vyloučit - byť výjimečnou - situaci, kdy i po zrušení napadeného ustanovení právního předpisu Ústavní soud ústavní stížnost jako nedůvodnou zamítne, neboť shledá, že v konkrétním případě zrušené ustanovení nezasáhlo stěžovatelova ústavně chráněná základní práva; je však zároveň zřejmé, že při rozhodování o ústavní stížnosti musí Ústavní soud k derogačnímu nálezů v řízení o kontrole norem přihlídnout. V opačném případě by totiž podaná ústavní stížnost nespĺnila svoji subjektivní funkci, tzn. funkci ochrany stěžovatelových ústavně zaručených základních práv nebo svobod."

Veden těmito důvody, Ústavní soud rovněž v případě derogace ustanovení § 243c odst. 2 o. s. ř. následně nálezem sp. zn. IV. ÚS 582/02 (Sbírka rozhodnutí, svazek 32, nálež č. 30) zrušil předmětné usnesení Nejvyššího soudu, jež z pohledu ústavněprávního, reflektovaného uvedeným nálezem pléna Ústavního soudu, trpělo vadami dotýkajícími se práv stěžovatele, jakkoli tyto vady byly založeny obsahem relevantního jednoduchého práva, a nikoli způsobem jeho aplikace.

Analogická situace vzniká i v těch případech věci ústavních stížností, u nichž je nosným důvodem zásahu orgánu veřejné moci norma jednoduchého práva, kterou pro její rozpor s ústavní pořádkem

Ústavní soud již zrušil, ve věci přitom nejde o navrhovatele podle § 74 zákona č. 182/1993 Sb., a Ústavní soud o této ústavní stížnosti rozhoduje po nabytí účinnosti derogačního nálezu.

Ústavní soud pravidelně ve svých nálezech zdůrazňuje, že hodnocení ústavnosti zásahu orgánu veřejné moci do základních práv a svobod se skládá z několika komponentů (sp. zn. III. ÚS 102/94, sp. zn. III. ÚS 114/94, sp. zn. III. ÚS 84/94, sp. zn. III. ÚS 142/98, sp. zn. III. ÚS 224/98 - viz Sbírka rozhodnutí, svazek 2, nálež č. 61; svazek 3, nálezy č. 9 a 34; svazek 11, nálež č. 65; svazek 15, nálež č. 98 - a další), přičemž prvním je posouzení ústavnosti aplikovaného ustanovení právního předpisu (což vyplývá z § 68 odst. 2 zákona č. 182/1993 Sb., ve znění pozdějších předpisů). V případě, v němž je nosným důvodem zásahu orgánu veřejné moci norma jednoduchého práva, kterou pro její rozpor s ústavním pořádkem Ústavní soud již zrušil, jakkoli nejde o navrhovatele podle § 74 zákona č. 182/1993 Sb., ve znění pozdějších předpisů, nelze dosáhnout ochrany základních práv a svobod jiným způsobem než rozhodnutím podle § 82 zákona č. 182/1993 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

Pro uvedené okolnosti, vzhledem k tomu, že usnesení Nejvyššího soudu ze dne 4. 11. 2003 č. j. 32 Odo 463/2003-118, jež trpí vadou založenou protiústavností relevantního jednoduchého práva vytýkanou nálezem sp. zn. Pl. ÚS 1/03 (viz výše), nezbylo Ústavnímu soudu, než je podle § 82 odst. 3 písm. a) zákona č. 182/1993 Sb. zrušit.

- Nález Ústavního soudu sp. zn. IV.ÚS 570/03 ze dne 30. 6. 2004, N 91/33 SbNU 377

Nález Ústavního soudu ze dne 30. června 2004 sp. zn. IV. ÚS 570/03 ve věci ústavní stížnosti Ing. J. V. proti usnesení Krajského soudu v Brně z 16. 1. 2003 sp. zn. 7 To 265/2002 o zamítnutí odvolání proti rozsudku Městského soudu v Brně z 26. 10. 2001 sp. zn. 7 T 41/2001, jímž byl stěžovatel vedle dalšího spoluobžalovaného uznán vinným trestným činem ublížení na zdraví podle § 221 odst. 1 trestního zákona ve stadiu pokusu podle § 8 odst. 1 trestního zákona a trestného činu výtržnictví podle § 202 odst. 1 trestního zákona, za což byl odsouzen k úhrnnému trestu odnětí svobody, jehož výkon byl podmíněně odložen.

Ústavní stížnost se zamítá.

Odůvodnění

Včas podanou, jakož i z pohledu ostatních zákonných náležitostí formálně bezvadnou ústavní stížností napadl stěžovatel v záhlaví uvedené usnesení Krajského soudu v Brně s tvrzením, že se jím cítí být dotčen ve svém ústavně zaručeném základním právu na spravedlivý proces plynoucím z čl. 36 odst. 1 a čl. 37 odst. 3 Listiny základních práv a svobod (dále jen "Listina").

Namítané porušení ústavních kautel spatřuje stěžovatel zejména v tom, že se v jeho trestní věci obecné soudy nevypořádaly s podanými důkazními návrhy, především návrhem na výslech svědkyně Ing. J. H., jež se dle jeho názoru mohla relevantním způsobem vyjádřit ke skutkovým okolnostem rozhodným pro posouzení viny. V rámci předestřených stížnostních bodů stěžovatel rovněž obecně polemizoval s hodnocením důkazů provedeným obecnými soudy, přičemž namítl porušení § 2 odst. 5 a 6 trestního řádu (dále jen "tr. řád") a taktéž argumentoval rovněž jím nahlíženou nezákonností řízení, neboť soudkyně soudu projednávajícího předmětnou kauzu v prvním stupni poté, co vznesl námitku podjatosti, usnesením rozhodla, že se v dané trestní věci necítí být podjatou a pokračovala v hlavním líčení. Především však má stěžovatel za to a považuje za klíčové, že s ohledem na uvedený důkazní návrh, s jehož odmítnutím se obecné soudy řádně nevypořádaly, rozhodly svévolně v rozporu s principy charakterizujícími právní stát. Proto se domáhal, aby Ústavní soud napadené usnesení Krajského soudu v Brně nálezem zrušil.

Z obsahu spisu Městského soudu v Brně sp. zn. 7 T 41/2001, jež si vyžádal, Ústavní soud zjistil, že stran merita věci byl stěžovatel (vedle dalšího spoluobžalovaného) po provedení trestním řízením rozsudkem tammního soudu ze dne 26. 10. 2001 č. j. 7 T 41/2001-129 ve spojení s odvolání zamítajícím usnesením Krajského soudu v Brně ze dne 16. 1. 2003 č. j. 7 To 265/2002-201 pro ve výroku rozhodnutí nalézacího soudu blíže popsany skutek uznán vinným ze spáchání trestného činu ublížení na zdraví podle § 221 odst. 1 trestního zákona ve stadiu pokusu ve smyslu § 8 odst. 1 trestního zákona a trestného činu výtržnictví podle § 202 odst. 1 trestního zákona a odsouzen k úhrnnému trestu odnětí svobody v trvání šesti měsíců, přičemž mu byl výkon tohoto trestu podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání osmnácti měsíců. Za základ skutkového zjištění podřazeného pod označená ustanovení trestního zákona, jak z odůvodnění citovaných rozhodnutí vyplývá, byly vzaty výsledky stěžovatele, spoluobviněného, svědků (vč. výslechu poškozeného) a ve věci provedené listinné důkazy.

Ústavní soud dále, za účelem posouzení opodstatněnosti tvrzení obsažených v ústavní stížnosti, tudíž s cílem vést dokazování ke skutečnostem ověřujícím stěžovatelova tvrzení o dotčení na základních právech a svobodách [sp. zn. III. ÚS 464/99, sp. zn. III. ÚS 345/2000, sp. zn. sp. zn. III. ÚS 138/2000, sp. zn. sp. zn. III. ÚS 49/01 - Sbírka nálezů a usnesení Ústavního soudu (dále jen "Sbírka rozhodnutí"), svazek 19, nálež č. 109; svazek 20, nálež č. 169; svazek 21, nálež č. 53; svazek 22, nálež č. 80 - a další], provedl v předmětné věci při konaném ústním jednání dokazování označeným spisem Městského soudu v Brně (§ 48 odst. 1 zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu). Z tohoto spisu zjistil v intencích naznačeného přezkumu následující:

- z protokolu o hlavním líčení konaném dne 26. 6. 2001 před tammním soudem, že stěžovatel navrhl, aby byla slyšena jako svědkyně Ing. J. H. a jeho matka Z. V.; z protokolu ze dne 26. 10. 2001 o konání odročeného hlavního líčení potom, že stěžovatel k dotazu soudu sdělil, že na svých důkazních návrzích tak, jak je "učinil v rámci předchozích hlavních líčení" trvá, v reakci na což samosoudkyně vyhlásila ve smyslu § 216 odst. 1 tr. řádu usnesení, že další důkazy prováděny nebudou,

- ve spisu je založeno odvolání stěžovatele směřující do rozsudku Městského soudu v Brně ze dne 26. 10. 2001 č. j. 7 T 41/2001-129, v němž se výslovně konstatuje, že Ing. J. H. "byla navržena jako svědkyně"; v opravném prostředku rovněž se namítá, že "nebyly provedeny žádné důkazní návrhy z naší strany" (roz. stěžovatele a spoluobžalovaného), což následně při veřejném zasedání konaném před odvolacím soudem dne 16. 1. 2003 akcentoval slovy "trvám na tom, že jsem se předmětného jednání nemohl dopustit, neboť bezprostředně po vykonání zkoušky kritického dne jsem z důvodu havarijního stavu elektřiny v bytě odjel za svojí tetou Ing. H. do B., na A. ulici".

Z obsahu odůvodnění označeného rozhodnutí Městského soudu v Brně potom se podává, že nalézací soud k výše citovaným důkazním návrhům stěžovatele uvedl, že "neshledal žádných důvodů pro předvolání a slyšení jako svědkyně Z. V., což je matka obžalovaného J. V. a manželka obžalovaného V. V., právě vzhledem k úzké rodinné vazbě, čímž je už dopředu zpochybněna věrohodnost této svědkyně. Stejně tak soud považoval za nadbytečný výslech svědkyně Ing. J. H., která měla obžalovanému J. V. potvrdit skutečnost, že se v uvedený den a čas nenacházel na místě činu, kdy soud přihlédl ke skutečnosti, že výslech této svědkyně nebyl obžalovaným navrhován v rámci přípravného řízení, ale až u hlavního líčení, v průběhu kterého již byla vyvrácena obhajoba tohoto obžalovaného, který tvrdil, že se na místě činu nemohl nacházet, neboť vykonával zkoušku na vysoké škole. Vzhledem k jednoznačné důkazní situaci se pak jevílo provedení všech shora navržených důkazů jako nadbytečné." (str. 6 rozsudku).

Následně, v ústavní stížnosti napadeném usnesení vydaném k opravnému prostředku stěžovatele, dospěl Krajský soud v Brně (usnesením ze dne 16. 1. 2003 č. j. 7 To 265/2002-201) po přezkoumání rozsudku soudu prvního stupně k závěru, že tento soud učinil ve věci úplná a správná skutková zjištění, která mají oporu v provedených důkazech zhodnocených jak jednotlivě, tak i v jejich souhrnu, a vypořádal se s uplatněnou obhajobou obžalovaných.

K takto zjištěným skutečnostem nezbyvá než uvést, že Ústavní soud není součástí soustavy obecných soudů a není zpravidla oprávněn zasahovat do rozhodování těchto soudů. Tato maxima je prolomena

pouze tehdy, pokud by na úkor stěžovatele vykročily z mezí daných rámcem ústavně zaručených základních lidských práv [čl. 83, čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy České republiky (dále jen "Ústava")].

Ústavní soud v řadě svých nálezů (sp. zn. III. ÚS 61/94, sp. zn. III. ÚS 95/97, sp. zn. III. ÚS 173/02 - Sběrka rozhodnutí, svazek 3, nálež č. 10; svazek 8, nálež č. 76; svazek 28, nálež č. 127 - a další) podrobně vyložil pojem tzv. opomenutých důkazů ve vazbě na zásadu volného hodnocení důkazů a kautely, jež zákon klade na odůvodnění soudních rozhodnutí. Zásada volného hodnocení důkazů tudíž neznamená, že by soud ve svém rozhodování (v úvahách nad ním) měl na výběr, které z provedených důkazů vyhodnotí a které nikoli nebo o které z provedených důkazů své skutkové závěry (zjištění) opře a které opomene.

Jak vyslovil Ústavní soud již v nálezu ve věci sp. zn. I. ÚS 733/01 (Sběrka rozhodnutí, svazek 32, nálež č. 26), mimo formální absenci rozhodovacích důvodů neakceptování důkazního návrhu obviněného co do věcného obsahu odůvodnění lze založit toliko třemi důvody: Prvním je argument, dle něhož tvrzená skutečnost, k jejímuž ověření nebo vyvrácení je navrhován důkaz, nemá relevantní souvislost s předmětem řízení. Dalším je argument, dle kterého důkaz není s to ani ověřit ani vyvrátit tvrzenou skutečnost, čili ve vazbě na toto tvrzení nedisponuje vypovídací potencií. Konečně třetím je pak nadbytečnost důkazu, tj. argument, dle něhož určité tvrzení, k jehož ověření nebo vyvrácení je důkaz navrhován, bylo již v dosavadním řízení bez důvodných pochybností (s praktickou jistotou) ověřeno nebo vyvráceno.

Z pohledu ústavněprávního lze přitom vymezit zobecňující podmínky, za jejichž splnění má nesprávná realizace důkazního řízení za následek porušení základních práv a svobod ve smyslu dotčení postulatů spravedlivého procesu.

V řízení o ústavních stížnostech lze jako první vyčlenit případy tzv. opomenutých důkazů. Jde jednak dílem o procesní situace, v nichž bylo účastníky řízení navrženo provedení konkrétního důkazu, přičemž návrh na toto provedení byl soudem bez věcně adekvátního odůvodnění zamítnut, eventuálně zcela opomenut, což znamená, že ve vlastních rozhodovacích důvodech o něm ve vztahu k jeho zamítnutí nebyla zmínka buď žádná či toliko okrajová a obecná neodpovídající povaze a závažnosti věci. Dílem se dále potom jedná o situace, kdy v řízení provedené důkazy nebyly v odůvodnění meritorního rozhodnutí, ať již negativně či pozitivně, zohledněny při ustálení jejího skutkového základu, tj. soud je neučinil předmětem svých úvah a hodnocení, ačkoliv byly řádně provedeny (sp. zn. III. ÚS 150/93, sp. zn. III. ÚS 61/94, sp. zn. III. ÚS 51/96, sp. zn. IV. ÚS 185/96, sp. zn. II. ÚS 213/2000, sp. zn. I. ÚS 549/2000, sp. zn. IV. ÚS 582/01, sp. zn. II. ÚS 182/02, sp. zn. I. ÚS 413/02, sp. zn. IV. ÚS 219/03 - Sběrka rozhodnutí, svazek 2, nálež č. 49; svazek 3, nálež č. 10; svazek 8, nálež č. 57; svazek 6, nálež č. 131; svazek 25, nálež č. 19; svazek 22, nálež č. 63; svazek 26, nálež č. 52; svazek 31, nálež č. 130; svazek 29, nálež č. 4; svazek 32, nálež č. 25 - a další).

Další skupinu případů tvoří situace, kdy důkaz, resp. informace v něm obsažená není získána co do jednotlivých dílčích komponentů (fází) procesu dokazování procesně přípustným způsobem, a tudíž musí být soudem a limine vyloučen (v kontrapozici k předchozímu "opomenutí") z předmětu úvah směřujících ke zjištění skutkového základu věci (sp. zn. IV. ÚS 135/99, sp. zn. I. ÚS 129/2000, sp. zn. III. ÚS 190/01, sp. zn. II. ÚS 291/2000 - Sběrka rozhodnutí, svazek 14, nálež č. 74; svazek 19, nálež č. 134; svazek 24, nálež č. 167; svazek 26, nálež č. 69 - a další).

Konečně třetí základní skupinou případů vad důkazního řízení jsou v řízení o ústavních stížnostech případy, kdy z odůvodnění rozhodnutí nevyplývá vztah mezi skutkovými zjištěními a úvahami při hodnocení důkazů na straně jedné a právními závěry na straně druhé, resp. případy, kdy v soudním rozhodování jsou učiněná skutková zjištění v extrémním nesouladu s vykonanými důkazy (sp. zn. III. ÚS 84/94, sp. zn. III. ÚS 166/95, sp. zn. II. ÚS 182/02 - Sběrka rozhodnutí, svazek 3, nálež č. 34; svazek 4, nálež č. 79; svazek 31, nálež č. 130 - a další).

V řízení o ústavních stížnostech lze tedy co do ústavněprávní relevance pochybení v kognitivním procesu dokazování jakožto procesu zjišťování skutkového stavu vyčlenit případy důkazů

opomenutých, případy důkazů získaných, a tudíž posléze i použitých v rozporu s procesními předpisy, a konečně případy svévolného hodnocení důkazů provedeného bez jakéhokoliv akceptovatelného racionálního logického základu. Ústavní soud jako soudní orgán ochrany ústavnosti je tak v daném ohledu povolán korigovat pouze nejextrémnější excesy.

V posuzované kauze ve věci jednáající Městský soud v Brně, jak se z rekapitulovaného podává, shledal nadbytečnost důkazních návrhů stěžovatele, přičemž tento svůj postoj řádně a logickým způsobem odůvodnil (§ 125 odst. 1 tr. řádu). Tato jeho myšlenková operace k důkaznímu řízení se upínající se zakládá na racionální argumentaci a je reflexí kautely nezávislého soudního rozhodování ve smyslu čl. 82 Ústavy.

Krajský soud v Brně jako soud odvolací, který se ztotožnil se stanoviskem nalézacího soudu, neměl důvod se těmito návrhy znovu výslovně zabývat, když důkazní návrhy, byť by se jednalo případně i o návrhy opakované, v podaném odvolání stěžovatele a následně ani při veřejném zasedání před odvolacím soudem konaném vzneseny nebyly. Nelze tak nikterak říci, že by obecné soudy nedostály postulátu plynoucímu z principu zákazu svévole, v souladu s nímž je shoda mezi deklarovaným právním pravidlem a postupem orgánů veřejné moci nezbytnou podmínkou právního státu založeného na úctě k právům a svobodám člověka a občana (čl. 1 odst. 1 Ústavy), směřujícího k transparentnosti soudního rozhodování a usilujícího o to, aby proces coby celek mohl být chápán jako spravedlivý a důvěru v právo takto upevňující.

Pro úplnost se dodává, že pokud stěžovatel mimo jiné co do odůvodnění ústavní stížnosti argumentoval rovněž jím nahlíženou nezákonností řízení ve vazbě na rozhodování o podjatosti soudkyně soudu projednávajícího předmětnou kauzu v prvním stupni, této výtce Ústavní soud nepřisvědčil. Nepovažoval ji za důvodnou (§ 31 odst. 1 a 2 ve spojení s § 141 odst. 4 tr. řádu), když přihlédl k tomu, že stížnost stěžovatele do usnesení Městského soudu v Brně ze dne 26. 10. 2001 č. j. 7 T 41/2001-148, jímž bylo rozhodnuto, že samosoudkyně není vyloučena z vykonávání úkonů trestního řízení v dané trestní věci, Krajský soud v Brně řádně odůvodněným usnesením ze dne 16. 1. 2003 č. j. 7 To 266/2002-204 zamítl.

Pro uvedené důvody Ústavní soud rozhodl, jak ve výroku nálezu obsaženo (§ 82 odst. 1 zákona č. 182/1993 Sb.).